

Hallituksen esitys eduskunnalle suuronnettomuuksien torjunnasta teollisuudessa tehdyn yleissopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleiskokouksen eli Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän suuronnettomuuksien torjunnasta annetun yleissopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan. Yleissopimuksen avulla pyritään varautumaan vaarallisten aineiden käytöstä johtuviin suuronnettomuuksiin ja torjumaan onnettomuudesta johtuvia seurauksia. Yleissopimuksessa määrätään suuronnettomuuksien torjunnan yleisistä periaatteista, työnantajien,

viranomaisten ja työntekijöiden velvollisuuksista ja oikeuksista sekä viejämaiden vastuusta.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin sen ratifiointi on rekisteröity. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana, kun yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	3
2.1 Suomen lainsäädäntö	3
2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö	3
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	4
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	5
5 ASIAN VALMISTELU	5
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	7
1 YLEISSOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN SEKÄ SUOSITUKSEN SISÄLTÖ	7
I osa Sopimuksen soveltamisala ja määritelmät	7
II osa Yleisiä periaatteita	7
III osa Työnantajien velvollisuudet	8
Tunnistaminen ja ilmoittaminen	8
Järjestelyt laitoksissa	8
Turvallisuusselvitys	9
Onnettomuudesta ilmoittaminen	9
IV osa Asianomaisten viranomaisten velvollisuudet	10
Laitoksen ulkopuolinen hätätilavalmius	10
Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten sijoittaminen	10
Tarkastus	11
V osa Työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeudet ja velvollisuudet	12
VI osa Viejämäiden vastuu	12
VII osa Tavanomaiset loppumääräykset	13
2 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	13
3 VOIMAANTULO	13
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS	14
4.1 Arvion lähtökohdat	14
4.2 Suomen toimivaltaan kuuluvat määräykset	14
4.3 Lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset	15
LAKIEHDOTUS	19
suuronnettomuuksien torjunnasta teollisuudessa tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	19
SOPIMUSTEKSTI	20
SUOSITUS	33

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Kansainvälinen työjärjestö (ILO) hyväksyi vuonna 1993 pidetyssä työkonferenssissa suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskevan yleissopimuksen nro 174, jäljempänä *yleissopimus*, sekä Kansainvälisen työjärjestön suuronnettomuuksien torjuntaa koskevan suosituksen nro 181, jäljempänä *suositus*. Yleissopimus pyrkii varmistamaan, että kaikkiin soveltuviin toimenpiteisiin ryhdytään teollisten suuronnettomuuksien torjumiseksi ja jotta suuronnettomuusvaara ja suuronnettomuuksien seuraukset olisivat mahdollisimman vähäisiä.

Hallitus saattoi kyseisen yleissopimuksen ja suosituksen eduskunnan käsiteltäväksi (HE 332/1994 vp). Samaan aikaan selvitettiin osittain samoja asioita koskevan Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission (ECE) laatiman teollisuusonnettomuuksien valtion rajoja ylittäviä vaikutuksia koskevan yleissopimuksen ratifiointimahdollisuuksia. Lisäksi valmisteltiin yleissopimuksen alaan liittyvää vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta annettua neuvoston direktiiviä 96/82/EY, jäljempänä Seveso II -direktiivi.

Yleissopimuksen ovat jo hyväksyneet 16 maata. EU-maista yleissopimuksen ovat ratifioineet Viro, Luxembourg, Hollanti, Ruotsi, Belgia ja Slovenia. Näistä Ruotsin ja Viron ratifioinnit tapahtuivat ennen EU-jäsenyyttä.

2 Nykytila

2.1 Suomen lainsäädäntö

Suuronnettomuuksien torjuntaa koskevat säännökset ja määräykset sisältyvät vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettuun lakiin (390/2005), jäljempänä kemikaaliturvallisuuslaki. Mainittua lakia täsmentää vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annettu asetus (59/1999), jäljempänä teollisuuskemikaaliasetus.

Suomessa vaarallisten kemikaalien laajamittainen teollinen käsittely ja varastointi

edellyttävät toimintaa valvovan työ- ja elinkeinoministeriön alaisen Tukes:in lupaa ja vähäinen teollinen käsittely tai varastointi ilmoitusta pelastustoimen alueen pelastusviranomaiselle.

Suuronnettomuuden vaaran torjunnasta säädetään myös työturvallisuuslaissa (738/2002) ja suuronnettomuuksien estämiseksi vaarallisten laitosten sijoittamisesta maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) sekä työntekijöille aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjunnasta annetussa valtioneuvoston päätöksessä (922/1999). Lisäksi suuronnettomuuksien torjunnasta säädetään nestekaasuasetuksessa (711/1993) ja valtioneuvoston asetuksessa maakaasun käsittelyn turvallisuudesta (551/2009). Työsuojelua koskevien säännösten noudattamisesta sekä työnantajan ja työntekijöiden välisestä työsuojelun yhteistoiminnasta työpaikalla säädetään laissa työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006). Viranomaisten velvollisuudesta varautua onnettomuustilanteisiin säädetään pelastuslaissa (379/2011) ja sisäasiainministeriön asetuksella erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisesta pelastussuunnitelmasta (406/2011). Lisäksi on olemassa turvallisuustutkintalaki (525/2011).

Tuotantolaitoksen alueen ulkopuolella tapahtuvaan vaarallisten aineiden kuljetukseen (VAK) sekä kuljetustapahtumaan kiinteästi liittyvään tilapäiseen säilytykseen, kuten satama-alueella, ratapihalla, lentopaikalla ja muussa terminaalissa sovelletaan lakia vaarallisten aineiden kuljetuksesta (719/1994) ja sen nojalla annettuja asetuksia.

2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö

Yleissopimuksen taustalla on tietyn teollisen toiminnan suuronnettomuuden vaarasta annettu neuvoston direktiivi (82/501/ETY), jäljempänä Seveso I -direktiivi. Seveso I -direktiivi korvattiin Seveso II -direktiivillä. Lisäksi vuonna 2003 annettiin vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta annetun neuvoston direktiivin

96/82/EY muuttamisesta direktiivi 2003/105/EY, jäljempänä muutosdirektiivi.

Komissio antoi 21 päivänä joulukuuta 2010 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta (KOM(2010)781 lopullinen), jäljempänä Seveso III -direktiivi. Direktiiviehdotuksen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 192 artiklan 1 kohta, jonka nojalla voidaan päättää toimista ympäristön ja ihmisten terveyden suojelemiseksi. SEUT 193 artiklan mukaan unionin toteuttamat toimenpiteet eivät estä jäsenvaltioita pitämässä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä. Direktiivissä on siis kyse vähimmäisvaatimuksista. Ehdotetulla Seveso III -direktiivillä korvataan ja kumotaan nykyisin voimassa oleva Seveso II -direktiivi. Seveso II -direktiivin tavoitteena on estää suuronnettomuudet ja rajoittaa tällaisten onnettomuuksien ympäristölle ja ihmisille aiheuttamia seurauksia. Voimassa olevaa Seveso II -direktiiviä on muutettava, koska vaarallisia aineita koskeva EU:n luokitusjärjestelmä, johon Seveso II -direktiivissä viitataan, on muuttunut. Direktiivi tulee mukauttaa aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta annettuun asetukseen (EY) No 1272/2008 (CLP-asetus). Ehdotettu Seveso III -direktiivi poikkeaa Seveso II -direktiivistä jonkin verran. Ehdotuksessa on täsmennetty toiminnanharjoittajalle asetettuja vaatimuksia ja lisätty viranomaisille eräitä kuulemis-, tiedonanto- ja tarkastusvelvoitteita. Seveso III -direktiiviehdotuksen käsittelyssä on saavutettu ensimmäisen lukemisen sopu Tanskan puheenjohtajuuskaudella keväällä 2012.

Yleissopimus ja Seveso II -direktiivi vastaavat pääosin toisiaan. Ne eroavat kuitenkin toisistaan siinä, että yleissopimuksen mukaan sopimuspuolen tulee määritellä yhtenäinen työntekijöiden sekä ympäristön ja sen väestön suojelua suuronnettomuusuhalta koskeva kansallinen toimintaohjelma, jota sopimuspuolen tulee toteuttaa sekä aika ajoin tarkistaa ja uudistaa. Tätä Seveso II ei sinänsä edellytä. Yleissopimuksen alalla toimivalta kuuluu osaksi jäsenvaltioille ja osaksi unionille. Tämä johtuu yllä kuvatusta erosta ja siitä, että Seveso-direktiivit sisältävät ai-

noistaan vähimmäisvaatimuksia, joita jäsenvaltiot voivat SEUT 193 artiklan nojalla tiukentaa.

Unioni ei ole ILO:n jäsen eikä voi ILO:n perussäännön mukaan ratifioida ILO:n sopimuksia. Tällaisessa tilanteessa unioni voi halutessaan valtuuttaa jäsenvaltiot käyttämään sille kuuluvaa toimivaltaa.

Unioni ei ole tehnyt muodollista päätöstä, jolla se valtuuttaisi jäsenvaltiot ratifioimaan nyt kyseessä olevan yleissopimuksen. Komission myönteinen suhtautuminen asiaan on kuitenkin tiedossa. Se on antanut 2 päivänä heinäkuuta 2008 tiedonannon Uudistettu sosiaalinen toimintaohjelma: mahdollisuudet, väylät ja yhteisvastuu 2000-luvun Euroopassa: ”Komissio vahvistaa sitoutumisensa kansainvälisesti sovitun ihmisarvoisen työn toimintaohjelman edistämiseen myös Kansainvälisen työjärjestön (ILO) ja muiden tahojen kanssa tehtävän yhteistyön kautta sekä ottamalla käyttöön asiaankuuluvat EU:n politiikat. Komissio myös kehottaa kaikkia jäsenvaltioita näyttämään esimerkkiä ratifioimalla ja panemalla täytäntöön ILO:n yleissopimukset, jotka ILO on luokitellut ajan tasalla oleviksi.” Yleissopimus 174 kuuluu ILO:n luokituksessa ajan tasalla oleviin yleissopimuksiin.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Hyväksymällä ILO:n suuronnettomuuksia koskevan yleissopimuksen pyritään sitoutumaan yhteistyöhön suuronnettomuuksien torjunnassa.

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleiskokouksen eli Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän suuronnettomuuksien torjunnasta annetun yleissopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan. Yleissopimuksen avulla pyritään varautumaan vaarallisten aineiden käytöstä johtuviin suuronnettomuuksiin ja torjumaan onnettomuudesta johtuvia seurauksia. Yleissopimuksessa määrätään suuronnettomuuksien torjunnan yleisistä periaatteista, työnantajien, viranomaisten ja työntekijöiden velvollisuuksista ja oikeuksista sekä viejämäiden vastuusta.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia eikä organisatorisia vaikutuksia eikä myöskään vaikutuksia viranomaisten toimintaan, ympäristöön tai yhteiskuntaan.

Yleissopimuksen sisältö on jo otettu käyttöön Seveso II –direktiivin myötä muun muassa kemikaali- ja pelastuslainsäädännössä.

5 Asian valmistelu

Eduskunnan tietoon saattaminen tapahtui yleissopimuksen ja suosituksen osalta vuonna 1994. Suomen ILO-neuvottelukunnan toimesta yleissopimuksen ratifiointimahdollisuuksia tarkasteltiin uudelleen vuonna 2002. Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission (ECE) yleissopimus teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvista vaikutuksista on saatettu voimaan tasavallan presidentin asetuksella (SopS 26/2000). Sopimus on tullut voimaan Suomen osalta vuonna 1999.

Esitys on tehty virkатыönä sosiaali- ja terveysministeriössä.

Tätä hallituksen esitystä varten saatiin vuonna 2006 lausunnot kauppa- ja teollisuusministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:lta, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:lta, Suomen Yrittäjät ry:lta ja Valtion Työmarkkinailaitokselta, jotka puolsivat yleissopimuksen ratifioimista. Vuonna 2008 esitys on myös käsitelty ja hyväksytty Suomen ILO-neuvottelukunnassa. Tämän jälkeen esitystä on ajantasaisesti. Yleissopimusta koskeva asia on vuonna 2011 käsitelty Suomen ILO-neuvottelukunnassa, joka päätti esittää sopimuksen hyväksymistä. Esitystä varten saatiin vuonna 2011 lausunnot työ- ja elinkeinoministeriöltä ja ympäristöministeriöltä. Valmistelun yhteydessä vuonna 2012 on pyydetty lausunnot Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:lta, Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lta, Akava ry:lta, Kunnalliselta työmarkkinailaitokselta, Valtion työmarkkinailaitokselta, oikeusministeriöltä, työ- ja

elinkeinoministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, ympäristöministeriöltä ja Ahvenanmaan maakuntapäiviltä. Esityksen viimeistelyssä on otettu huomioon lausunnoissa esitetyt seikat. Lausunnon tämän hallituksen esityksen laatimista varten ovat antaneet sisäasiainministeriö, ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, AKAVA ry, Kuntaliitto ja Valtion työmarkkinailaitos.

Sisäasiainministeriö totesi lausunnossaan, että luonnos hallituksen esitykseksi on kattava sisältäen hyvät perustelut muun muassa siitä, että yleissopimuksen sisältämät suuronnettomuuksien torjuntaa koskevat määräykset ovat jo toteutettu Suomen kansallisessa lainsäädännössä. Sisäasiainministeriö korosti lausunnossaan, että luonnoksessa hallituksen esitykseksi tulisi korostaa Tukes:in tarkastajien pätevyyden osuutta tarkastustoiminnassa.

Ympäristöministeriö totesi lausunnossaan, että se pitää myönteisenä, että Suomi hyväksyisi ILO:n suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskevan yleissopimuksen. Ympäristöministeriö esitti lausunnossaan muutoksia artikloiden 17 ja 22 muotoiluun. Ympäristöministeriö myönsi sosiaali- ja terveysministeriölle esittelyluvan siltä osin kuin esitys kuuluu ympäristöministeriön toimialaan.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ollut esitykseen huomautettavaa. Työ- ja elinkeinoministeriö myönsi sosiaali- ja terveysministeriölle esittelyluvan siltä osin kuin esitys kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lla ei ollut esitykseen huomautettavaa.

Palkansaajajärjestöjen SAK ry:n, STTK ry:n ja Akava ry:n lausunnon mukaan palkansaajajärjestöt pitävät tärkeänä ILO:n yleissopimuksen nro 174 ratifioimista Suomessa. Järjestöt totesivat lausunnossaan, että Suomen lainsäädäntö kattaa yleissopimuksessa määritellyt asiat. Järjestöt painottivat lausunnossaan, että työmarkkinajärjestöt ovat olleet ja niiden tulee jatkossakin olla mukana tämän lainsäädännön kehittämisessä.

Kuntaliitto totesi lausunnossaan, että yleissopimuksen sisältö on jo otettu käyttöön Se-

veso II –direktiivin myötä muun muassa kemikaali- ja pelastuslainsäädännössä. Kuntaliitto totesi lausunnossaan, että luonnos hallituksen esitykseksi tukee voimassa olevia käytäntöjä.

Ahvenanmaan maakuntahallituksella ei ollut esitykseen huomautettavaa. Maakuntahal-

litus totesi lausunnossaan, että sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka olisivat ristiriidassa itsehallintolain tai muun lain kanssa. Sopimuksen toteuttaminen maakunnassa ei aiheuta muutoksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Yleissopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön sekä suosituksen sisältö

I osa Sopimuksen soveltamisala ja määritelmät

1 artikla. Yleissopimuksen tarkoituksena on vaarallisista aineista johtuvien suuronnettomuuksien estäminen ja niiden seurausten rajoittaminen. Yleissopimusta sovelletaan suuronnettomuuden vaaraa aiheuttaviin laitoksiin. Sen soveltamisalan ulkopuolelle on jätetty ydinlaitosten tai radioaktiivisia aineita käsittelevien laitosten kyseisiä aineita käsittelevät osat, sotilaalliset laitokset, sekä muut kuin putkistoja pitkin laitoksen ulkopuolelle tapahtuvat kuljetukset. Tietyin edellytyksin ratifioiva valtio voi jättää soveltamisalan ulkopuolelle muitakin tiettyjä laitoksia tai toimialoja edellyttäen, että niille on järjestetty vastaava suojeleminen ja että asiasta neuvotellaan työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Suomessa yleissopimuksen määräykset sisältyvät kemikaaliturvallisuuslakiin, joka koskee kaikkea vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä, varastointia, siirtoa ja säilytystä. Sen tarkoituksena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja. Lakia sovelletaan myös räjähteisiin, joihin luetaan louhintaräjähteet ja ilotulitteet. Edelleen laki sisältää säännökset vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä koskevissa toiminnoissa käytettävien laitteiden ja laitteistojen – myös putkistojen – vaatimuksista ja varmentamisesta, niiden asennuksesta ja huollosta sekä vahinkojen estämiseen tarvittavista toimenpiteistä.

Kemikaaliturvallisuuslakia ei kuitenkaan sovelleta tuotantolaitoksen ulkopuolella tapahtuvaan ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa säädeltyyn kuljetukseen eikä kuljetustapahtumaan kiinteästi liittyvään tilapäiseen varastointiin. Edelleen lakia ei sovelleta räjähteiden valmistukseen, käyttöön ja varastointiin kaivoksissa siltä osin kuin niistä säädetään kaivoslaissa

(621/2011). Lisäksi lain ulkopuolelle jäävät radioaktiiviset aineet ja niitä sisältävät tuotteet, joista säädetään säteilylaissa (592/1991).

Suomessa yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle ei ole tarpeen jättää mitään laitoksia tai taloudellisen toiminnan aloja lainsäädännön kattavuuden takia.

2 artikla. Artikla mahdollistaa yleissopimuksen täytäntöönpanon vaiheittain, mikäli kaikkia sen edellyttämiä suojatoimenpiteitä ei voida heti toteuttaa. Edellä mainitusta syystä tähän ei ole tarvetta.

3 artikla. Artiklassa määritellään yleissopimuksessa käytetyt käsitteet vaarallinen aine, kynnsarvo, suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava laitos, suuronnettomuus, turvallisuus selvitys ja vaaratilanne. Suomen lainsäädännössä on käytetty yleissopimuksessa tarkoitettuja käsitteitä.

II osa Yleisiä periaatteita

4 artikla. Artiklan mukaan jäsenvaltion on yhdessä edustavimpien työmarkkinajärjestöjen kanssa laadittava, toteutettava ja pidettävä ajan tasalla kansallista toimintaohjelmaa, jonka tarkoituksena on työntekijän, väestön ja ympäristön suojeleminen suuronnettomuuksilta. Ohjelmaa, jonka on mahdollisuuksien mukaan edistettävä parhaimman turvallisuusteknologian käyttöä, toteutetaan suuronnettomuuksien vaaraa aiheuttaviin laitoksiin suunnatuilla ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä. Suomessa on laadittu Turvallisuustekniikan neuvottelukunnan (TENK) prosessijaostossa Vaarallisten kemikaalien käytöstä aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen ehkäisemistä koskeva toimintaohjelma. TENK on hyväksynyt 25 päivänä marraskuuta 2010 kokouksessaan toimintaohjelman. Tässä neuvottelukunnassa ovat edustettuina kaikki viranomaistahot ja työmarkkinaosapuolet.

5 artikla. Artikla koskee suuronnettomuuksien vaaraa aiheuttavien laitosten tunnistamisjärjestelmää, joka perustuu vaaralliset aineet tai aineryhmät ja niiden kynnsarvot sisältävään luetteloon ja sen tarkistamiseen.

Suomessa suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten tunnistus perustuu teollisuuskemikaaliasetuksen ja sen liitteiden säännöksiin siitä, miten toiminnan laajamittaisuus arvioidaan kemikaalien määrän ja vaarallisuuden perusteella määräytyvien suhdelukujen summan avulla. Kyseinen summa lasketaan erikseen terveydelle vaarallisille, ympäristölle vaarallisille sekä palo- ja räjähdysvaarallisille kemikaaleille asetuksessa tarkemmin määritellyllä tavalla. Teollisuuskemikaaliasetus sisältää säännökset vaarallisten kemikaalien laajamittaista käsittelyä ja varastointia harjoittavien teollisuuslaitosten määräaikaistarkastuksista. Tuotantolaitokset tarkastetaan määräajoin riippuen siitä, ovatko ne velvollisia laatimaan turvallisuusselvityksen vai toimintaperiaateasiakirjan, mikä puolestaan riippuu tuotantolaitoksen käsittelemän vaarallisen kemikaalin määrästä. Laajamittaisen teollisen toiminnan valvonta kuuluu Tukes:ille, joka valvontatehtäviensä ohella osallistuu myös kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön sekä lainsäädännön valmisteluun. Ympäristö-, pelastus- ja työsuojeluviranomaiset tekevät yhteistyötä tarkastustoiminnassa.

Vähäisen teollisen toiminnan valvonta kuuluu pelastusviranomaiselle, jolle toiminnanharjoittaja on velvollinen tekemään ilmoituksen toiminnastaan. Pelastusviranomainen toimittaa tiedot ilmoituksista Tukes:ille.

6 artikla. Artiklan määräys velvoittaa viranomaisia erityisin toimenpitein suojaamaan sille toimitettua luottamuksellista tietoa, jonka ilmitulo saattaa vahingoittaa työnantajan liiketoimintaa.

Määräystä vastaavat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), pelastuslain sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain salassapitovelvollisuutta koskevat säännökset.

III osa Työnantajien velvollisuudet

Tunnistaminen ja ilmoittaminen

7 ja 8 artiklat. Artiklat koskevat suuronnettomuuden vaaran aiheuttavien laitosten tunnistamista ja ilmoittamista. Työnantajien tulee tunnistaa 5 artiklan mukaisen järjestel-

män perusteella, aiheuttavatko heidän valvonnassaan olevat laitokset suuronnettomuuden vaaran, ja tehdä niistä asianmukaiset ilmoitukset viranomaisille sekä ilmoittaa etukäteen laitoksen pysyvistä sulkemisesta.

Kemikaaliturvallisuuslain 7 §:n mukainen velvollisuus olla selvillä edellyttää toiminnanharjoittajan hankkivan valmistamiensa, käsittelemiensä ja varastoimiensa vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden fysikaalisista, kemiallisista ja palo- ja räjähdysvaarallisista sekä terveydelle ja ympäristölle vaarallisista ominaisuuksista ja luokituksista sellaiset tiedot, jotka kohtuudella ovat saatavissa ja riittävät kyseisessä laissa säädettyjen velvoitteiden täyttämiseen. Näihin kuuluu velvollisuus hakea lupaa vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä varten tai pelastusviranomaiselle vähäisestä teollisesta käsittelystä tehtävä ilmoitus, samoin kuin lain 133 §:n mukainen velvollisuus ilmoittaa viranomaiselle tuotantolaitoksen tai sen osan toiminnan lopettamisesta tai keskeyttämisestä vuotta pitemmäksi ajaksi. Tarkemmat säännökset ilmoitusvelvollisuudesta sisältyvät teollisuuskemikaaliasetukseen.

Järjestelyt laitoksissa

9 artikla. Artikla liittyy järjestelyihin laitoksissa ja edellyttää työnantajan luovan ja ylläpitävän kirjallisessa muodossa olevaa vaaratilanteiden valvontajärjestelmää, jossa otetaan huomioon muun muassa vaarojen tunnistaminen ja riskien analysointi, tekniset toimenpiteet, organisaation kehittäminen, hätätilanteet, onnettomuuden seurauksien rajoittaminen, neuvottelut työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa sekä valvontajärjestelmän kehittäminen.

Kemikaaliturvallisuuslain 30 §:ssä säädetään toimenpiteistä, joilla vaarallisista kemikaaleista aiheutuvia suuronnettomuuksia pyritään estämään. Sen mukaan toiminnanharjoittajan tulee laatia asiakirja, jossa selostetaan toimintaperiaatteet suuronnettomuuksien estämiseksi. Jos suuronnettomuuden vaara on huomattava, toiminnanharjoittajan on laadittava turvallisuusselvitys, jossa osoitetaan suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi tarvittavat toimintaperiaatteet ja

annetaan tarvittavat tiedot niiden toteuttamiseksi tarvittavasta organisaatiosta ja turvallisuusjohtamisjärjestelmästä.

Kemikaaliturvallisuuslain 28 § koskee sisäistä pelastussuunnitelmaa. Laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan toiminnanharjoittajan on laadittava suunnitelma, jossa määritellään toimenpiteet, joilla torjutaan ennalta mahdolliseksi arvioitavissa onnettomuustapauksissa onnettomuuden vaikutuksia, pyritään minimoimaan seurauksia sekä varaudutaan onnettomuuden jälkien korjaamiseen ja ympäristön puhdistamiseen. Tarkemmat säännökset sisäisen pelastussuunnitelman sisällöstä ja laatimisesta, uusimisesta, harjoituksista ja suunnitelman toimittamisesta valvontaviranomaiselle sisältyvät teollisuuskemikaaliasetukseen.

Teollisuuskemikaaliasetuksen 27 §:n mukaisesti pelastussuunnitelma on tarkastettava ainakin kolmen vuoden väliajoin ja korjattava sekä ajanmukaistettava sen mukaan kuin tuotantolaitoksessa ja pelastustoimen järjestelyissä tapahtuneet muutokset, teknisen tietämyksen ja suuronnettomuuksien torjunnasta saadun tiedon lisääntyminen edellyttävät. Päivitetty pelastussuunnitelma on toimitettava pelastusviranomaiselle. Sen toimivuus on varmistettava harjoituksilla, joita on järjestettävä vähintään kolmen vuoden määräajoin.

Kemikaaliturvallisuuslain ja teollisuuskemikaaliasetuksen ohella työntekijöille aiheutuvan suuronnettomuuden vaaran ehkäisemisestä ja torjunnasta säädetään työturvallisuuslaissa, joka edellyttää, että työnantaja kyseisen lain mukaista työsuojelun toimintaohjelmaa laatiessaan ja arvioidessaan ottaa huomioon työpaikalla oleva suuronnettomuuden vaara.

Lisäksi työntekijöille aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjunnasta annetun valtioneuvoston päätöksen mukaan työnantajan on kaikessa työpaikalla tapahtuvassa toiminnassa jatkuvasti huolehdittava toimenpiteistä, joilla suuronnettomuuden vaaraa voidaan ehkäistä ja siitä aiheutuvia seurauksia vähentää.

Turvallisuusselvitys

10—12 artiklat. Artiklat liittyvät turvallisuusselvitykseen ja sen tarkistamiseen.

Työnantajien tulee tietyn ajan kuluessa valmistella 9 artiklassa asetettuihin vaatimuksiin perustuva turvallisuusselvitys, jota tulee tarkistaa ja on pidettävä ajan tasalla, sekä tiedottaa turvallisuusselvityksestä viranomaiselle.

Teollisuuskemikaaliasetuksessa ovat kemikaaliturvallisuuslakia täydentävät säännökset turvallisuusselvityksen toimittamista ennen toiminnan alkamista Tukes:ille, joka arvioi toimenpiteiden riittävyyden ja voi tarvittaessa pyytää siitä lisäselvitystä. Ennen johtopäätösten tekemistä Tukes pyytää asiasta lausunnon aluehallintoviraston työsuojelunvastuualueelta, alueelliselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja pelastusviranomaiselta.

Edelleen tarkemmat säännökset suuronnettomuuden ehkäisemistä koskevien veloitteiden määräytymisestä sekä tarvittavien toimintaperiaatteiden ja turvallisuusselvitysten sisällöstä, uusimis- ja tarkistamisveloitteista ja -ajoista, turvallisuusselvityksen käsittelystä sekä toiminnanharjoittajien yhteistoiminnasta suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi sisältyvät teollisuuskemikaaliasetukseen ja sen liitteisiin.

Onnettomuudesta ilmoittaminen

13 ja 14 artiklat. Artiklat koskevat onnettomuudesta ilmoittamista ja raportoimista. Työnantajan tulee välittömästi ilmoittaa suuronnettomuudesta viranomaiselle ja muille asianomaisille tahoille sekä laatia siitä koskeva yksityiskohtainen raportti, joka sisältää esityksen toimenpiteistä, joilla onnettomuus olisi voitu välttää.

Kemikaaliturvallisuuslain 98 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viipymättä tuotantolaitoksessa sattuneesta vakavasta onnettomuudesta asianomaiselle valvontaviranomaiselle – Tukes:ille tai pelastusviranomaiselle. Mikäli ilmoitus tehdään viimeksi mainitulle, se ilmoittaa onnettomuudesta Tukes:ille, joka voi tarvittaessa tutkia myös tällaisessa kohteessa sattuneen onnettomuuden, jos sen vakavuus tai ennaltaehkäisemisen tarve antaa siihen aiheutta. Ilmoituksessa on kuvattava onnettomuustilanne ja annettava valvontaviranomaiselle val-

vontatoimenpiteiden kannalta tarpeelliset selvitykset niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty onnettomuuden pitkäaikaisvaikutusten ehkäisemiseksi ja vastaavien onnettomuuksien uusiutumisen ehkäisemiseksi. Tarkemmat säännökset onnettomuusilmoitusten ja -raporttien sisällöstä sisältyvät teollisuuskemikaaliasetukseen.

Lisäksi suuronnettomuuksien ja suuronnettomuusvaaratilanteiden tutkinnasta säädetään turvallisuustutkintalaissa.

IV osa Asianomaisten viranomaisten velvollisuudet

Laitoksen ulkopuolinen hätätilavalmius

15 artikla. Artikla liittyy laitoksen ulkopuoliseen hätävalmiuteen ja edellyttää viranomaisen laativan ja ylläpitävän kunkin suuronnettomuusvaaraa aiheuttavan laitoksen osalta ajan tasalla olevaa pelastussuunnitelmaa yhteistyössä muiden asianomaisten viranomaisten kanssa.

Pelastuslain 48 §:n mukaan pelastuslaitoksen on laadittava yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa ulkoinen pelastussuunnitelma alueelle, jossa on teollisuuskemikaaliasetuksen 15 §:ssä tarkoitettu suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava tuotantolaitos, laitoksessa sattuvan onnettomuuden varalta. Suunnitelmaa laadittaessa on kuultava vaaralle alttiiksi joutuvaa väestöä ja huolehdittava suunnitelmasta tiedottamisesta sekä oltava riittävästi yhteistyössä oman ja naapurialueiden viranomaisten kanssa. Tästä ulkoisesta pelastussuunnitelmasta säädetään tarkemmin erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisesta pelastussuunnitelmasta annetulla sisäasiainministeriön asetuksella (406/2011).

16 artikla. Artikla koskee viranomaisen velvollisuutta viipymättä tiedottaa onnettomuuden edellyttämistä toimenpiteistä niille, joita onnettomuus voi koskea sekä muille valtioille, jos onnettomuudella on rajat ylittäviä vaikutuksia.

Pelastuslain 27 §:ssä säädetään pelastustoiminnan sisällöstä. Sen mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteesta sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä. Pelas-

tuslain 48 §:n ja asetuksen 406/2011 6 §:n mukaan pelastuslaitoksen on yhdessä toiminnanharjoittajan kanssa tiedotettava väestölle suuronnettomuusvaarasta ja pelastuslaitoksen on pidettävä väestön turvallisuuden kannalta keskeiset tiedot jatkuvasti väestön saatavilla ainakin pelastuslaitoksella ja pelastuslaitoksen internetsivuilla. Maan rajojen ulkopuolelle ulottuvien onnettomuuksien vaikutusten estämisestä on kemikaaliturvallisuuslain 129 § mukaan voimassa, mitä teollisuusuonnettomuuksien vaikutuksista tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 26/2000) on sovittu. Tarkemmat säännökset kyseisen yleissopimuksen toimeenpanosta, kuten esimerkiksi lisäselvitykset sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista laitoksista, sisältyvät teollisuuskemikaaliasetukseen.

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten sijoittaminen

17 artikla. Artikla koskee toimintaohjelmaa, jonka avulla viranomaisten tulee varmistaa se, että suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava tuotantolaitos sijoitetaan erilleen työ- ja asuinalueista sekä julkisista laitoksista ja että kyseisiä laitoksia varten suunnitellut toimenpiteet ovat yleissopimuksen yleisten periaatteiden mukaisia. Artikla velvoittaa asianomaista viranomaista laatimaan toimintaohjelman suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten tarkoituksenmukaisesta sijoittamisesta.

Suomen lainsäädäntö täyttää yleissopimuksen määräykset toimintaohjelmasta.

Alueidenkäyttö perustuu suunnittelujärjestelmään, johon kuuluvat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät alueidenkäytössä huomion kiinnittämistä ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen. Lisäksi valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa on alueidenkäytön suunnitteluun liittyviä vaatimuksia, jotka koskevat haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen etäisyyttä vaikutuksille herkistä toimintoista sekä suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien lai-

tosten, vaarallisten aineiden kuljetusreittien ja niitä palvelevien kemikaaliratapihojen etäisyyttä asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on edistettävä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista. Tämän lisäksi yleiskaavan sisältövaatimukset edellyttävät maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan mahdollisuutta turvalliseen ja terveelliseen elinympäristöön. Asemakaavan sisältövaatimusten mukaan kaavan on maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 2 ja 3 momentin mukaan luotava edellytykset terveelliselle ja turvalliseen elinympäristölle eikä asemakaavalla saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen.

Tarkastus

18 artikla. Artikla edellyttää, että viranomaisella tulee olla pätevä henkilökunta ja kyseenomainen henkilökunta saa tarvittaessa ammatillista ja teknistä apua kansallisen lainsäädännön ja yleissopimuksen yhteensopivuuden arvioimiseksi. Suuronnettomuusvaarallisia teollisuuslaitoksia tarkastavilta asian tuntijoilta vaaditaan virkaa hakiessa joko ylempi tekninen tai luonnontieteellinen korkeakoulututkinto taikka insinöörin tutkinto. Ennen kuin tarkastaja alkaa yksin tehdä tarkastuksia, hän tekee tarkastuksia yhdessä kokeneen tarkastajan kanssa ja valmistelee tarkastuskertomukset. Lisäksi tarkastaja osallistuu Tukesin tai ulkopuolisten organisaatioiden järjestämään asiaa liittyvään koulutukseen (käytönvalvojakoulutus) sekä valmistelee lupapäätöksiä ja ilmoituksia sekä arvioi turvallisuus selvityksiä kokeneen tarkastajan ohjaamana.

Lisäksi artikla edellyttää, että tuotantolaitoksen työnantajalla ja työntekijöiden edustajilla tulee olla mahdollisuus osallistua tarkastukseen, jossa valvotaan yleissopimuksen soveltamisen toteutumista käytännössä.

Säännökset pelastustoimessa vaadittavasta koulutuksesta ja kelpoisuusvaatimuksista sisältyvät pelastuslain 8 lukuun. Pelastustoimen ammatillisesta koulutuksesta sekä väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutuksesta huolehtii valtio. Tarkemmat säännökset koulutuksen järjestämisestä sisältyvät pelastusopistosta annettuun lakiin ja valtioneuvoston asetukseen pelastusopistosta.

Työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 7 §:ssä säädetään työnantajan ja tämän edustajan, työsuojeluvaltuutetun ja muiden työntekijöiden oikeudesta olla läsnä työsuojeluviranomaisen tekemässä työpaikkatarkastuksessa ja esittää käsityksensä ja kysymyksiä sekä saada tietoa tarkastuksesta ja siihen liittyvistä jatkotoimenpiteistä. Tarkastajan on pyynnöstä keskusteltava näiden henkilöiden kanssa kahden heitä koskevista valvonnan kohteena olevista asioista joko työpaikalla tai tarvittaessa muualla. Tarkastaja voi tarkastuksen luonteen tai laajuuden sitä edellyttäessä rajoittaa tai esittää lisättäväksi tarkastukseen osallistuvien lukumäärää.

19 artikla. Artikla koskee viranomaisen oikeutta keskeyttää tuotantolaitoksen toiminta silloin, kun se aiheuttaa välittömän suuronnettomuuden vaaran.

Tuotantolaitoksen toiminnan rajoittamista koskevan kemikaaliturvallisuuslain 109 §:n mukaan valvontaviranomaisen on kieltävä tuotantolaitoksen tai sen osan käyttö taikka peruutettava toiminnanharjoittamista koskeva lupa kokonaan tai osittain, jos toiminnanharjoittajan toteuttamissa toimenpiteissä onnettomuuksien estämiseksi ja rajoittamiseksi on todettu olevan vakavia puutteita. Kieltoa voidaan tehostaa hallinnollisten pakkokeinojen avulla, kuten uhkasakolla tehostetulla velvoittavalla päätöksellä, käyttökiellolla tai teettämishallalla, joita käytetään työpaikalla todettujen työsuojelullisten epäkohtien poistamiseksi.

Vastaavasti pelastusviranomaisella on pelastuslain 81 §:n nojalla oikeus keskeyttää vaaraa aiheuttava toiminta. Jos työpaikalla vallitsevasta puutteellisuudesta tai epäkohdasta aiheutuu työntekijälle hengen tai terveyden menettämisen vaara, asianomainen työsuojeluviranomainen voi kieltää vaaraa aiheuttavan koneen, työvälineen tai muun

teknisen laitteen, tuotteen tai työmenetelmän käyttämisen tai työnteon jatkamisen, kunnes lain vastainen olotila on korjattu tai poistettu.

V osa Työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeudet ja velvollisuudet

20 artikla. Artiklassa on määräyksiä suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeudesta yhteistyöhön kysymyksissä, jotka liittyvät työn turvallisuuden varmistamiseen sekä suuronnettomuudenvaaraa aiheuttavan laitoksen vaaroihin ja niiden seurauksiin. Työntekijöillä ja heidän edustajillaan tulee olla oikeus saada tietoa kaikista viranomaismääräyksistä, -ohjeista ja suosituksista, turvallisuusselvityksestä, hätäsuunnitelmista ja onnettomuusraporteista sekä opastusta siitä, miten onnettomuuden sattuessa menetellään. Heillä tulee olla oikeus keskeyttää työ vaaran uhatessa ilman haitallisia seuraamuksia sekä oikeus neuvotella työnantajan kanssa vaaroista, jotka voivat aiheuttaa onnettomuuden, ja ilmoittaa niistä viranomaisille. Työnantajan ja työntekijöiden välisestä yhteistoiminnasta säädetään työturvallisuuslain 17 §:ssä. Työnantajan ja työntekijöiden tulee yhteistoiminnassa ylläpitää ja parantaa työturvallisuutta työpaikalla. Työnantajan on annettava työntekijöille riittävän ajoissa tiedot työpaikan turvallisuuteen, terveellisyteen ja muihin työolosuhteisiin vaikuttavista asioista sekä niitä koskevista arvioinneista ja muista selvityksistä ja suunnitelmista. Työnantajan on myös huolehdittava siitä, että näitä asioita asianmukaisesti ja riittävän ajoissa käsitellään työnantajan ja työntekijöiden tai heidän edustajiensa kanssa. Lisäksi työturvallisuuslain 44 §:ssä edellytetään, että työssä tai työpaikalla, jossa käsitellään tai säilytetään aineita, joista saattaa aiheutua suuronnettomuus, työntekijöille on annettava tarpeellista opetusta ja ohjeet vaaran torjumisesta ja menettelytavoista onnettomuuden sattuessa. Tarvittaessa on järjestettävä harjoituksia. Työ on muutoinkin järjestettävä siten, että tulipalon, räjähdyksen, hukkumisen tai muun onnettomuuden vaara on mahdollisimman vähäinen.

Säännöksiä työnantajan ja työntekijöiden välisestä yhteistyöstä sisältyy myös työsuoje-

lun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettuun lakiin ja työntekijöille aiheutuvan suuronnettomuuden vaaran torjunnasta annettuun valtioneuvoston päätökseen.

Työturvallisuuslain 23 § koskee työntekijän oikeutta pidättäytyä työstä. Sen mukaan työntekijällä on oikeus pidättäytyä työstä, jos aiheuttaa vakavaa vaaraa hänen omalle tai muiden työntekijöiden hengelle tai terveydelle. Hänen tulee kuitenkin ilmoittaa siitä työnantajalleen tai tämän edustajalle niin pian kuin mahdollista. Oikeus pidättäytymiseen jatkuu siihen asti, kunnes työnantaja on poistanut vaaratekijän tai muutoin huolehtinut siitä, että työ voidaan suorittaa turvallisesti.

Työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 36 § koskee työsuojeluvaltuutetun oikeutta keskeyttää työ, josta aiheutuu välitöntä ja vakavaa vaaraa työntekijän hengelle ja terveydelle. Keskeytyksestä on ilmoitettava välittömästi työnantajalle tai tämän edustajalle.

21 artikla. Artikla edellyttää työntekijöiden noudattavan kaikkia suuronnettomuuden torjuntaan ja hallintaan liittyviä ohjeita ja menettelytapoja sekä onnettomuustilanteessa hätätilanteita varten laadittuja suunnitelmia.

Työturvallisuuslain 18 § velvoittaa työntekijää yleisesti noudattamaan työnantajan toimivaltansa rajoissa antamia ohjeita ja määräyksiä. Työntekijän tulee noudattaa työnsä ja työolosuhteiden edellyttämää turvallisuuden ja terveyden ylläpitämiseksi tarvittavaa järjestystä ja siisteyttä sekä huolellisuutta ja varovaisuutta. Työntekijän tulee kokemuksensa, saamansa opetuksen ja ohjauksen sekä ammattitaitonsa mukaisesti työssään huolehtia käytettävissään olevin keinoin paitsi omasta myös muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä.

Vastaavasti työntekijöille aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjuntaa koskevassa valtioneuvoston päätöksessä edellytetään työntekijän noudattavan työnantajan antamia määräyksiä ja ohjeita suuronnettomuusvaaran torjumiseksi ja ehkäisemiseksi.

VI osa Viejämäiden vastuu

22 artikla. Artikla koskee viejämäiden velvollisuutta ilmoittaa kaikille tuojamaille

siitä, jos se on mahdollisen suuronnettomuusvaaran vuoksi kielletty jonkun vaarallisen aineen tai teknologian käytön. Suomessa ei erikseen suuronnettomuusvaaran takia ole kielletty vaarallisten aineiden, menetelmien tai teknologioiden käyttöä.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 689/2008 vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista koskee unionin alueella ihmisen terveyden tai ympäristön suojelemiseksi kiellettyjä tai ankarasti rajoitettuja kemikaaleja. Asetus edellyttää vienti-ilmoituksen tekoa tai tuojamaan antamaa ennakkohyväksyntää, ennen kuin asetuksen liitteessä I mainittuja kemikaaleja voi viedä unionista. Kyseisellä asetuksella pantiin toimeen kansainvälisen kaupan kohteina olevia tiettyjä vaarallisia kemikaaleja ja torjunta-aineita koskevan ilmoitetun ennakkosuostumuksen menettelystä tehdyn Rotterdamin yleissopimuksen (SopS 107/2004) velvoitteet. Asetus on sellaisenaan suoraan sovellettavaa oikeutta, sen toimeenpanon yksityiskohdista säädetään kemikaalilain 42 §:ssä, joka koskee kemikaalien maastavientiä.

Vaarallisten kemikaalien osalta viennillä tarkoitetaan rajoitusten alaisten kemikaalien vientiä kolmansiin maihin. Rajoitusten alaiset kemikaalit on lueteltu yllä mainitun asetuksen liitteen I osassa 1 ja liitteessä V. Sen, joka vie liitteen I osan 1 kemikaaleja kolmansiin maihin, on tehtävä 7 artiklan mukainen vienti-ilmoitus ennen ensimmäistä vientiään kuhunkin kolmanteen maahan ja sen jälkeen vuosittain ennen kunkin kalenterivuoden vientiä. Ilmoitus tehdään Suomen ympäristökeskukselle, joka toimii asetuksen mukaisena kansallisena viranomaisena. Suomen ympäristökeskus toimittaa ilmoituksen edelleen komissiolle, joka toimittaa sen vastaanottajamaan asianomaiselle viranomaiselle.

Kemikaaliturvallisuuslain 106 § koskee tuotteen tai räjähteen kieltämisestä. Jos kemikaaliturvallisuuslain tarkoittama tuote tai räjähdde ei täytä kemikaaliturvallisuuslain säännöksiä tai saattaa tavanomaisissa ja ennakoitavissa käyttöolosuhteissa vaarantaa ihmisen turvallisuutta tai aiheuttaa vaaraa ympäristölle tai omaisuudelle, Tukes:in tulee kieltää toiminnanharjoittajaa valmistamasta sitä, saattamasta sitä markkinoille, pitämästä

sitä kaupan, myymistä sitä tai luovuttamasta sitä muutoin elinkeinotoiminnan yhteydessä.

VII osa Tavanomaiset loppumääräykset

Menettelytapasäännökset toteutetaan asianmukaisella tavalla.

Yleissopimusta täydentävässä suosituksessa käsitellään kansainvälistä tietojenvaihtojärjestelmää, kansallista toimintaohjelmaa muilla kuin yleissopimuksen edellyttämällä aloilla, suuronnettomuuden työntekijöille aiheuttamien vahinkojen korvaamista sekä monikansallisten yritysten velvollisuutta huolehtia samalla tavoin eri maissa sijaitsevien toimipisteiden turvallisuudesta.

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälä sisältää tavanomaisen blankettilain säännöksen, jolla saatetaan voimaan laille ne yleissopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Pykälä sisältää tavanomaisen voimaantulosäännöksen, jonka mukaan yleissopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja lain voimaantulosta säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan.

3 Voimaantulo

Yleissopimus on tullut kansainvälisesti voimaan 3 päivänä tammikuuta 1997 sen jälkeen kun oli kulunut 12 kuukautta siitä päivästä, jolloin Kansainvälisen työtoimiston tai työjärjestön pääjohtaja oli rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifioinnit. Sen jälkeen yleissopimus tulee voimaan kunkin jäsenvaltion osalta 12 kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona sen ratifiointi on rekisteröity.

Yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi irtisanoa sen kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jona yleissopimus on alun perin tullut voimaan lähettämällä ilmoituksen irtisanomisesta Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua ilmoi-

tuksen rekisteröintipäivämäärästä. Jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa mainitun kymmenen vuoden määräajan päättymisestä käytä irtisanomisoikeuttaan, on sidottu noudattamaan yleissopimusta seuraavan kymmenvuotiskauden ajan. Yleissopimuksen saa irtisanoa aina kunkin kymmenvuotiskauden päätyttyä.

Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 6, 7 ja 10 kohdan mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat asiat, jotka koskevat yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä palo- ja pelastustointa, rakennus- ja kaavoitustointa, luonnon- ja ympäristönsuojelua sekä vesioikeutta. Palo- ja pelastustointa koskevia asioita käsitellään yleissopimuksen 15 artiklassa. Rakennus- ja kaavoitusasioita koskevia asioita käsitellään yleissopimuksen 17 artiklassa. Luonnon- ja ympäristönsuojelua koskevia asioita käsitellään yleissopimuksen 15 artiklassa. Maakuntalakien itsehallintolain 19 §:ssä tarkoitettussa lainsäädäntövalvonnassa myös vaarallisten kemikaalien ja räjäyttävien aineiden käsittely on itsehallintolain 18 §:n 12 ja 22 kohdan nojalla, jotka koskevat sairaan- ja terveydenhoitoa sekä elinkeinotoimintaa, katsottu kuuluvan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Maakunnassa on maakuntalailla ja -asetuksella saatettu voimaan edellä mainittu valtakunnan kemikaaliturvallisuuslaki. Näin ollen osa sopimuksen määräyksistä, jotka valtakunnan ja maakunnan välisen toimivaltajaon näkökulmasta muutoin ovat työoikeuteen ja väestönsuojeluun kuuluvia, koskevat edellä mainittuja, maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia asioita.

Tämän johdosta maakuntapäivien tulee hyväksyä Ahvenanmaan itsehallintolain 59 §:n 1 momentissa tarkoitettu kansainvälisten sopimusmääräysten voimaansaattamista koskeva säädös, jotta määräykset tulisivat voimaan myös Ahvenanmaan maakunnassa.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Arvion lähtökohdat

Eduskunta hyväksyy perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyk-

siä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen.

Valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvattun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai jos siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 19/2010 vp).

Sekasopimuksilla tarkoitetaan sopimuksia, joissa osapuolena on sekä Euroopan unioni että yksi tai useampi unionin jäsenvaltio. Sekasopimukseen rinnastetaan myös ne sopimukset, joissa unioni ei voi olla osapuolena, mutta joissa osapuolena olevat jäsenvaltiot käyttävät unionin puolesta sen toimivaltaa (PeVL 16/2004 vp). Eduskunta hyväksyy vaikiintuneen käytännön mukaan tällaisen seka-sopimuksen vain siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan (PeVL 16/2004 vp, PeVL 6/2005 vp, PeVL 56/2010 vp ja PeVL 62/2010 vp).

Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä, että toimivallan jakautumiseen kiinnitetään riittävästi huomiota laadittaessa hallituksen esityksiä sopimuksista, joiden määräysten osalta sekä unionilla että jäsenvaltioilla on toimivaltaa. Esityksistä tulee ilmetä, miltä osin sopimukset kuuluvat Suomen toimivaltaan (PeVL 6/2011 vp, PeVL 6/2005 vp ja PeVL 62/2010 vp).

4.2 Suomen toimivaltaan kuuluvat määräykset

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä SEUT, 2—6 artiklassa määrätään unionin ja jäsenvaltioiden välisestä toimivallanjaosta. SEUT 4 artiklan mukaan unionilla on jäsenvaltioiden kanssa jaettu toimivalta, kun unionille annetaan perussopimuksessa toimivaltaa, joka ei koske 3 ja

6 artiklassa tarkoitettuja aloja. SEUT 3 artiklassa luetellaan alat, joilla unionilla on yksinomainen toimivalta ja 6 artiklassa alat, joilla unionilla on toimivalta toteuttaa toimia jäsenvaltioiden toimien tukemiseksi, yhteensovittamiseksi tai tukemiseksi. Ympäristönsuojelu ei kuulu 3 ja 6 artiklassa mainittuihin aloihin. SEUT 2 artiklan 2 kohdan mukaan kun perussopimuksissa annetaan unionille jäsenvaltioiden kanssa jaettu toimivalta tietyllä alalla, unioni ja jäsenvaltiot voivat toimia lainsäätäjänä ja antaa oikeudellisesti velvoittavia säädöksiä kyseisellä alalla. Jäsenvaltiot käyttävät toimivaltaansa siltä osin kuin unioni ei ole käyttänyt omaansa.

Unionin sisäisestä toimivallasta ympäristönsuojelua koskevissa asioissa on määräyksiä unionin perussopimuksissa. SEUT 191 artiklan 1 kohdan mukaan unionin ympäristöpolitiikan tavoitteena on ympäristön laadun säilyttäminen, suojelu ja parantaminen; ihmisten terveyden suojelu, luonnonvarojen harkittu ja järkevä käyttö ja alueellisiin tai maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin puuttumista edistävät toimenpiteet. SEUT 191 artiklan kohdan 4 mukaan unioni ja jäsenvaltiot tekevät kukin toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa. Sekundäärilainsäädäntö SEUT 191 artiklan toteuttamiseksi annetaan SEUT 192 artiklan nojalla. Artiklan nojalla annettu lainsäädäntö on minimisääntelyä. Tämä ilmenee SEUT 193 artiklasta, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat toteuttaa tiukempia suojatoimenpiteitä. Kansalliset toimenpiteet eivät saa rikkoa perussopimusten säännöksiä mukaan lukien SEUT 34 artiklaa.

Edellä esitetyistä perussopimusten määräyksistä seuraa, että toimivalta Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä on yleissopimuksen alalla lähtökohtaisesti luonteeltaan jaettua.

Unionin sisäisen toimivallan suhteesta sen ulkopuoliseen sopimuksetekotoimivaltaan on määräyksiä SEUT 3 ja 216 artiklassa. SEUT 216 artiklan 1 kohdan mukaan unioni voi tehdä sopimuksen yhden tai useamman kolmannen valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa muun ohella silloin, kun sopimuksen tekeminen voi vaikuttaa yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta.

Unionilla on SEUT 3 artiklan 2 kohdan mukaan yksinomainen toimivalta tehdä tällainen sopimus siltä osin kuin se voi vaikuttaa yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta. Artiklan 2 kohdan määräykset unionin yksinomaisesta sopimustoimivallasta perustuvat unionin tuomioistuimen unionin ulkoista toimivaltaa koskevaan oikeuskäytäntöön (HE 23/2008 vp). Unionin tuomioistuimen käytännön mukaan aina kun unioni antaa perussopimuksissa määrätyn yhteisen politiikan toteuttamiseksi yhteisiä sääntöjä, olivatpa ne missä muodossa tahansa, jäsenvaltioilla ei ole enää yksittäistä tai edes yhteistä oikeutta sopia kolmansien valtioiden kanssa näihin sääntöihin vaikuttavista tai niiden sisältöä muuttavista velvoitteista (asia 22/70, komissio v. neuvosto). Unioni saavuttaa ulkoisen toimivallan sen vuoksi, että se on käyttänyt sisäistä toimivaltaansa silloin, kun kansainväliset sitoumukset kuuluvat yhteisten sääntöjen soveltamisalaan tai joka tapauksessa alaan, jota tällaiset säännöt jo suurelta osin kattavat (asia C-469/98, komissio v. Suomi).

Unioni on käyttänyt sisäistä toimivaltaansa antamalla Seveso II -direktiivin. Seveso II -direktiivi on annettu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 175 artiklan 1 kohdan (yhteispäätösmenettely) nojalla, nyttemmin SEUT 192 artiklan 1 kohdan nojalla.

Perussopimukseen jaetun toimivallan käytöstä tehty pöytäkirja nro 25 koskee SEUT 2 artiklan 2 kohtaa. Pöytäkirjan mukaan unionin toteuttaessa toimintaa tietyllä alalla tämä toimivallan käytön soveltamisala ei kata kuin kyseessä olevassa unionin säädöksessä säädellyt asiat eikä se siten koske asianomaista alaa kokonaisuudessaan.

Unionilla on edellä selostetun perusteella yksinomainen toimivalta hyväksyä ne yleissopimuksen määräykset, joissa tarkoitetuissa asioissa se on käyttänyt sisäistä toimivaltaansa. Muilta osin yleissopimuksen määräykset kuuluvat Suomen toimivaltaan.

4.3 Lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset

Yleissopimuksen 1 artiklan määräykset, jotka koskevat yleissopimuksen soveltamisalaa ja sen rajoittamista kuuluvat lainsäädäntöön.

dännön alaan, koska ne liittyvät vaarallisten kemikaalien teolliseen käsittelyyn, josta säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa.

Yleissopimuksen 3 artiklan määräykset koskevat yleissopimuksen käsitteiden vaarallinen kemikaali, suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava laitos, suuronnettomuus ja turvallisuusselvitys tulkintaa. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, koska vastaavista käsitteistä säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa.

Yleissopimuksen 4 artiklan määräykset koskevat suuronnettomuuden vaaran torjumista koskevaa toimintaohjelmaa ja sen toteuttamista. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, koska työnantajien, työntekijöiden ja viranomaisten velvollisuuksista varautua suuronnettomuuden varalta erityisin suunnitelmin säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa, työturvallisuuslaissa ja pelastuslaissa.

Yleissopimuksen 6 artiklan määräys koskee viranomaisen velvollisuutta suojata sille toimitettua luottamuksellista tietoa, jonka ilmitulo saattaa aiheuttaa vahinkoa työnantajan liiketoiminnalle. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan, koska liike- ja ammattisalaisuuden suojaamisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, pelastuslaissa ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa.

Yleissopimuksen 7—14 artiklan määräykset koskevat yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, joista säädetään perustuslain 80 §:n mukaan lailla. Määräykset kuuluvat jo tämän perusteella lainsäädännön alaan.

Yleissopimuksen 7 artiklan määräys koskee suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten tunnistamista. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan, koska toiminnanharjoittajan velvollisuudesta olla selvillä valmistamiensa, käsittelemiensä ja varastoimiensa vaarallisten kemikaalien ominaisuuksista ja luokituksesta riittävässä määrin muiden velvoitteidensa täyttämiseksi säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa.

Yleissopimuksen 8 artiklan määräykset koskevat työnantajien velvollisuutta ilmoittaa viranomaiselle suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavasta laitoksesta ja sen sulkemisesta. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, koska vaarallisen kemikaalin laajamittaiseen

teolliseen käsittelyyn ja varastointiin tarvittavasta luvasta sekä tuotantolaitoksen tai sen osan toiminnan sulkemisesta tai keskeyttämisestä säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa.

Yleissopimuksen 9 artiklan määräys koskee työnantajan velvollisuutta luoda ja ylläpitää kirjallisessa muodossa olevaa vaaratilanteiden valvontajärjestelmää, joka sisältää artikkelissa mainitut järjestelyt. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan, koska työnantajien velvollisuudesta luoda ja ylläpitää valvontajärjestelmää säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa. Tarkemmat säännökset ovat kemikaalilain ja kemikaaliturvallisuuslain nojalla annetussa teollisuuskemikaalasetuksessa. Asetuksen liitteessä III säädetään toiminnanharjoittajalta vaadittavasta turvallisuusjohtamisjärjestelmästä suuronnettomuuksien ehkäisemiseen tähtäävien toimintaperiaatteidensa toteuttamiseksi ja erityisesti turvallisuusjohtamisjärjestelmän kattamasta tuotantolaitoksen suorituskyvyn tarkkailusta. Lisäksi pelastussuunnitelmasta säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa ja suuronnettomuusvaaran torjunnasta työturvallisuuslaissa.

Yleissopimuksen 10 artiklan määräys koskee työnantajien velvollisuutta laatia 9 artiklaan perustuva turvallisuusselvitys. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan, koska suuronnettomuuden vaaran torjuntaa koskevasta toimintaperiaateasiakirjasta ja turvallisuusselvityksestä säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa.

Yleissopimuksen 11 artiklan määräys koskee turvallisuusselvityksen tarkistamista, uudistamista ja korjaamista. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan, koska velvollisuudesta toimittaa turvallisuusselvitys Tukes:ille säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa.

Yleissopimuksen 12 artiklan määräys koskee turvallisuusselvityksen toimittamista viranomaisen tietoon. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan, koska velvollisuudesta toimittaa turvallisuusselvitys Tukes:ille säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa.

Yleissopimuksen 13 artiklan määräys koskee työnantajan velvollisuutta ilmoittaa suuronnettomuudesta viranomaiselle ja muille asiaan liittyville viranomaisille. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan, koska toiminnanharjoittajan velvollisuudesta tehdä ilmoitus tuotantolaitoksessa sattuneesta vakavasta

onnettomuudesta säädetään kemikaaliturvallisuuksissa. Lisäksi suuronnettomuuksien tutkinnasta säädetään turvallisuustutkinnasta annetussa laissa.

Yleissopimuksen 14 artiklan määräykset koskevat työnantajan velvollisuutta laatia satunnaisesti suuronnettomuutta koskeva yksityiskohtainen raportti, joka sisältää suosituksen toimenpiteistä, joiden avulla onnettomuuden uusiutuminen voidaan välttää. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, koska toiminnanharjoittajan onnettomuudesta tekemästä ilmoituksesta säädetään kemikaaliturvallisuuksissa.

Yleissopimuksen 15 artiklan määräys koskee viranomaisen velvollisuutta huolehtia siitä, että suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen osalta laaditaan suunnitelmat ja menetelmät, joita hätätilanteessa noudatetaan. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan, koska alueen pelastuslaitoksen velvollisuudesta laatia yhteistyössä suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen kanssa pelastussuunnitelma laitoksessa sattuvan onnettomuuden varalta säädetään pelastuslaissa.

Yleissopimuksen 16 artiklan määräykset koskevat viranomaisen velvollisuutta huolehtia siitä, että väestö on tietoinen suuronnettomuuden edellyttämistä turvatoimista ja että tieto väestölle turvatoimenpiteistä ja oikeanlaisesta käyttäytymisestä ilmoitetaan myös naapurivaltioille, jos suuronnettomuudella saattaa olla rajat ylittäviä vaikutuksia. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, koska viranomaisten huolehtimisvelvollisuudesta säädetään perustuslaissa. Lisäksi pelastustoiminnan sisällöstä säädetään pelastuslaissa ja onnettomuuksien maan rajojen ulkopuolelle ulottuvien vaikutusten estämisestä kemikaaliturvallisuuksissa.

Yleissopimuksen 17 artiklan määräykset koskevat suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten tarkoituksenmukaista sijoittamista. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, koska alueiden suunnittelusta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa. Lisäksi suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien tuotantolaitosten sijoittamisesta säädetään kemikaaliturvallisuuksissa.

Yleissopimuksen 18 artiklan määräykset koskevat viranomaisen pätevyyttä sekä suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen

työnantajan edustajien ja työntekijöiden edustajien oikeutta olla läsnä tarkastuksessa, joka koskee yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvia toimenpiteitä. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, koska pelastustoimessa vaadittavasta koulutuksesta säädetään pelastuslaissa. Työnantajan ja tämän edustajan, työsuojeluvaltuutetun ja muiden työntekijöiden oikeudesta olla läsnä työsuojeluviranomaisen tekemässä työpaikatarkastuksessa säädetään työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa.

Yleissopimuksen 19 artiklan määräys koskee viranomaisen oikeutta keskeyttää suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava toiminta. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan, koska valvontaviranomaisen velvollisuudesta keskeyttää tuotantolaitoksen tai sen osan käyttö kokonaan tai osittain säädetään kemikaaliturvallisuuksissa.

Yleissopimuksen 20—21 artiklan määräykset koskevat yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, joista säädetään perustuslain 80 §:n mukaan lailla.

Yleissopimuksen 20 artiklan määräykset koskevat suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeutta saada tietoa työn turvallisuuden varmistamiseksi artiklassa mainituista seikoista sekä heidän oikeuttaan opastukseen ja ohjaukseen. Edelleen artiklan määräykset koskevat työntekijöiden oikeutta keskeyttää työnsä ilman haitallisia seuraamuksia ja työntekijöiden oikeutta neuvotella työnantajan kanssa suuronnettomuuden vaarasta. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, koska työnantajan ja työntekijän välisestä yhteistoiminnasta työturvallisuuden parantamiseksi säädetään työturvallisuuslaissa ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa. Työntekijöiden opastuksesta ja ohjauksesta suuronnettomuuden vaaran varalta ja työntekijöiden oikeudesta pidättäytyä työstä säädetään työturvallisuuslaissa. Syrjintäkiellosta ja tasapuolisen kohtelun vaatimuksesta säädetään työsopimuslaissa, valtion virkamieslaissa ja kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa.

Yleissopimuksen 21 artiklan määräykset koskevat suuronnettomuuden vaaraa aiheut-

tavan laitoksen työntekijöiden velvollisuutta noudattaa suuronnettomuuden torjunnan edellyttämiä toimintatapoja ja hätätilanteita varten laadittuja ohjeita. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, koska työntekijän velvollisuudesta noudattaa työnantajan toimivaltansa puitteissa antamia ohjeita säädetään työturvallisuuslaissa.

Yleissopimuksen 22 artiklan määräys koskee kemikaaleja vievän valtion velvollisuutta ilmoittaa vastaanottavalle maalle vaarallista ainetta tai teknologiaa koskevasta käyttökielosta. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan, koska kemikaalien maastaviennistä säädetään kemikaalilaissa.

4.4 Käsittelyjärjestys

Yleissopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momen-

tissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Näin ollen se voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamiseksi voidaan hyväksyä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

eduskunta hyväksyisi suuronnettomuuksien torjunnasta teollisuudessa Genevessä 22 päivänä kesäkuuta 1993 tehdyn yleissopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Koska yleissopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

suuronnettomuuksien torjunnasta teollisuudessa tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Suuronnettomuuksien torjunnasta teollisuudessa Genevessä 22 päivänä kesäkuuta 1993 tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Yleissopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantuloa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 20 päivänä heinäkuuta 2012

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Paula Risikko*

YLEISSOPIMUS NRO 174**SUURONNETTOMUUKSIEN
TORJUNNASTA TEOLLISUUDESSA
1993**

Kansainvälisen työjärjestön yleiskonferenssi, aloitettuaan 80. istuntokautensa Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston koolle kutsumana Genevessä 2. päivänä kesäkuuta 1993, otettuaan huomioon muut vastaavat kansainväliset työtä koskevat yleissopimukset ja suositukset sekä erityisesti työturvallisuutta ja työterveyttä sekä työympäristöä koskevan yleissopimuksen ja suosituksen, 1981 ja työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä koskevan yleissopimuksen ja suosituksen, 1990, ja painottaen tarvetta maailmanlaajuiseen ja yhtenäiseen näkökulmaan, otettuaan huomioon myös ILO:n ohjeiston, joka koskee suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa, julkaistu 1991, pantuaan merkille, että on tarpeen varmistaa, että kaikkiin soveltuviin toimenpiteisiin ryhdytään

a) suuronnettomuuksien torjumiseksi,
b) suuronnettomuusvaaran saattamiseksi mahdollisimman vähäisiksi,
c) suuronnettomuuksien seurausten saattamiseksi mahdollisimman vähäisiksi, otettuaan huomioon tällaisten onnettomuuksien syyt, mukaan lukien organisaatiota koskevat virheet, inhimilliset tekijät, laiteviat, poikkeamisen normaaleista toimintaolosuhteista, ulkopuoliset häiriöt ja luonnonvoimat, pantuaan merkille, että kemikaalien turvallista käyttöä koskevan kansainvälisen ohjelman puitteissa tarvitaan yhteistyötä Kansainvälisen työjärjestön, Yhdistyneiden Kansakuntien ympäristöohjelman ja Maailman terveysjärjestön sekä muiden vastaavien hallitusten välisten järjestöjen välillä, päätettyään tiettyjen, suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskevien määräysten hyväksymisestä, mikä on tämän istunnon esityslistalla neljäntenä asiakohtana, sekä päätettyään, että nämä ehdotukset tulee laatia kansainvälisen yleissopimuksen muotoon, hyväksyy tänä 22 päi-

CONVENTION NO 174**CONCERNING
THE PREVENTION OF MAJOR
INDUSTRIAL ACCIDENTS,
1993**

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 80th Session on 2 June 1993, and

Noting the relevant international labour Conventions and Recommendations and, in particular, the Occupational Safety and Health Convention and Recommendation, 1981, and the Chemicals Convention and Recommendation, 1990, and

stressing the need for a global and coherent approach, and

Noting also the ILO Code of practice on the Prevention of major industrial accidents, published in 1991, and

Having regard to the need to ensure that all appropriate measures are taken to:

- (a) prevent major accidents;
- (b) minimize the risks of major accidents;

(c) minimize the effects of major accidents, and

Considering the causes of such accidents including organizational errors, the human factor, component failures, deviation from normal operational conditions, outside interference and natural forces, and

Having regard to the need for cooperation, within the International Programme on Chemical Safety, between the International Labour Organization, the United Nations Environment Programme and the World Health Organization, as well as with other relevant intergovernmental organizations, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the prevention of major industrial accidents, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Con-

vänä kesäkuuta vuonna 1993 seuraavan yleissopimuksen, josta voidaan käyttää nimitystä Suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskeva yleissopimus, 1993.

vention;

adopts this twenty-second day of June of the year one thousand nine hundred and ninety-three the following Convention, which may be cited as the Prevention of Major Industrial Accidents Convention, 1993.

I OSA

SOPIMUKSEN SOVELTAMISALA JA MÄÄRITELMÄT

1 artikla

1. Tämän yleissopimuksen tarkoituksena on vaarallisten aineiden käytöstä johtuvien suuronnettomuuksien torjuminen ja onnettomuuksien seurauksien rajoittaminen.

2. Tämä yleissopimus koskee suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia laitoksia.

3. Tämä yleissopimus ei koske
a) ydinlaitoksia ja laitoksia, joissa käsitellään radioaktiivisia aineita, paitsi niitä osia laitoksista, joissa

käsiteltävät aineet eivät ole radioaktiivisia,

b) sotilaallisia laitoksia,

c) muita kuin putkistoa pitkin tapahtuvia kuljetuksia laitoksen alueen ulkopuolelle.

4. Yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi neuvoteltuaan asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä sellaisten osapuolten kanssa, joita asia saattaa koskea, jättää yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle laitoksia tai taloudellisen toiminnan aloja, joilla on järjestetty vastaava suojele.

2 artikla

Mikäli erityisiä, olennaisia ongelmia ilmenee, joiden vuoksi ei ole mahdollista välittömästi panna täytäntöön kaikkia yleissopimuksen mukaisia ennaltaehkäiseviä ja suojaavia toimenpiteitä, jäsenvaltion tulee laatia suunnitelma neuvotellen edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä muiden osapuolten kanssa, joita asia saattaa koskea, kyseisten toimenpiteiden asteittaisesta täytäntöönpanosta määrätyn ajan kuluessa.

PART I.

SCOPE AND DEFINITIONS

Article 1

1. The purpose of this Convention is the prevention of major accidents involving hazardous substances and the limitation of the consequences of such accidents.

2. This Convention applies to major hazard installations.

3. This Convention does not apply to:

(a) nuclear installations and plants processing radioactive substances except for facilities handling non-radioactive substances at these installations;

(b) military installations;

(c) transport outside the site of an installation other than by pipeline.

4. A Member ratifying this Convention may, after consulting the representative organizations of employers and workers concerned and other interested parties who may be affected, exclude from the application of the Convention installations or branches of economic activity for which equivalent protection is provided.

Article 2

Where special problems of a substantial nature arise so that it is not immediately possible to implement all the preventive and protective measures provided for in this Convention, a Member shall draw up plans, in consultation with the most representative organizations of employers and workers and with other interested parties who may be affected, for the progressive implementation of the said measures within a fixed time-frame.

3 artikla

Tätä yleissopimusta tulkittaessa
a) käsitteellä "vaarallinen aine" tarkoitetaan ainetta tai aineiden seosta, joka kemikaalisten, fysikaalisten tai myrkyllisten ominaisuuksiensa vuoksi yksin tai yhdisteessä aiheuttaa vaaraa,

b) käsitteellä "kynnysarvo" tarkoitetaan sitä tietyn vaarallisen aineen tai aineryhmän määrää, jonka kansallisessa lainsäädännössä säädettyissä olosuhteissa ylittämisestä tunnustaa suurta vaaraa aiheuttavan laitoksen,

c) käsitteellä "suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava laitos" tarkoitetaan laitosta, joka pysyvästi tai väliaikaisesti tuottaa, jalostaa, käsittelee, pitää hallussaan tai varastoi yhtä tai useampaa vaarallista ainetta tai aineluokkaa sellaisia määriä, jotka ylittävät kynnysarvon,

d) käsitteellä "suuronnettomuus" tarkoitetaan äkillistä tapahtumaa — kuten päästöä, tulipaloa tai räjähdystä — suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen toiminnassa, johon liittyy yksi tai useampi vaarallinen aine joka aiheuttaa välitöntä tai myöhemmin ilmenevää vakavaa vaaraa työntekijöille tai ympäristölle tai väestölle,

e) käsitteellä "turvallisuusselvitys" tarkoitetaan teknistä, yritysjohtollista ja toiminnallista tietoa sisältävää kirjoitettua esitystä, joka kattaa suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen vaarat ja riskit ja niiden valvonnan ja antaa perusteet laitoksen turvallisuuden vuoksi tehdyille toimenpiteille,

f) käsitteellä "vaaratilanne" tarkoitetaan mitä tahansa äkillistä tapahtumaa, johon liittyy yksi tai useampi vaarallinen aine ja joka olisi voinut laajentua suuronnettomuudeksi ilman tilanteen vakavuutta lieventäviä tekijöitä, toimia tai järjestelmiä.

II OSA

YLEISIÄ PERIAATTEITA

4 artikla

1. Ottaen huomioon kansallisen lainsäädännön sekä kansalliset olosuhteet ja käytännön

Article 3

For the purposes of this Convention:

(a) the term hazardous substance means a substance or mixture of substances which by virtue of chemical, physical or toxicological properties, either singly or in combination, constitutes a hazard;

(b) the term threshold quantity means for a given hazardous substance or category of substances that quantity, prescribed in national laws and regulations by reference to specific conditions, which if exceeded identifies a major hazard installation;

(c) the term major hazard installation means one which produces, processes, handles, uses, disposes of or stores, either permanently or temporarily, one or more hazardous substances or categories of substances in quantities which exceed the threshold quantity;

(d) the term major accident means a sudden occurrence — such as a major emission, fire or explosion — in the course of an activity within a major hazard installation, involving one or more hazardous substances and leading to a serious danger to workers, the public or the environment, whether immediate or delayed;

(e) the term safety report means a written presentation of the technical, management and operational information covering the hazards and risks of a major hazard installation and their control and providing justification for the measures taken for the safety of the installation;

(f) the term near miss means any sudden event involving one or more hazardous substances which, but for mitigating effects, actions or systems, could have escalated to a major accident.

PART II.

GENERAL PRINCIPLES

Article 4

1. In the light of national laws and regulations, conditions and practices, and in consul-

ja neuvotellen edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä muiden asianomaisten kanssa kunkin jäsenvaltion tulee määritellä yhtenäinen työntekijöiden sekä ympäristön ja sen väestön suojelua suuronnettomuusuhalta koskeva kansallinen toimintaohjelma, jota jäsenvaltion tulee toteuttaa sekä määräajoin tarkistaa.

2. Tätä toimintaohjelmaa tulee toteuttaa ryhtymällä suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia laitoksia koskeviin ennaltaehkäiseviin ja suojeleviin toimenpiteisiin, ja toimintaohjelman tulee, mikäli mahdollista, edistää parhaan saatavilla olevan turvallisuusteknologian käyttöä.

5 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tai jonkin tämän hyväksymän tai tunnustaman hallintoelimen tulee, neuvoteltuaan edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä muiden osapuolten kanssa, joita asia saattaa koskea, luoda 3 artiklan c kohdan tarkoittaman suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen tunnistamiseksi järjestelmä, joka perustuu luetteloon vaarallisista aineista tai aineryhmistä tai näistä molemmista ja jossa aineiden yhteydessä mainitaan niiden kynnysarvot kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisten standardien mukaisesti.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettua järjestelmää tulee säännöllisesti tarkistaa ja saattaa ajan tasalle.

6 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee, neuvoteltuaan edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, ryhtyä erityisiin toimiin suojatakseen luottamuksellista tietoa, joka on toimitettu viranomaiselle tai sen saataville 8, 12, 13 tai 14 artiklan mukaisesti ja jonka ilmitulon voi olettaa aiheuttavan vahinkoa työnantajan liiketoiminnalle, mikäli toimenpiteet eivät aiheuta vakavan vaaran uhkaa työntekijöille tai ympäristölle tai sen väestölle.

tation with the most representative organizations of employers and workers and with other interested parties who may be affected, each Member shall formulate, implement and periodically review a coherent national policy concerning the protection of workers, the public and the environment against the risk of major accidents.

2. This policy shall be implemented through preventive and protective measures for major hazard installations and, where practicable, shall promote the use of the best available safety technologies.

Article 5

1. The competent authority, or a body approved or recognized by the competent authority, shall, after consulting the most representative organizations of employers and workers and other interested parties who may be affected, establish a system for the identification of major hazard installations as defined in Article 3 (c), based on a list of hazardous substances or of categories of hazardous substances or of both, together with their respective threshold quantities, in accordance with national laws and regulations or international standards.

2. The system mentioned in paragraph 1 above shall be regularly reviewed and updated.

Article 6

The competent authority, after consulting the representative organizations of employers and workers concerned, shall make special provision to protect confidential information transmitted or made available to it in accordance with Articles 8, 12, 13 or 14, whose disclosure would be liable to cause harm to an employer's business, so long as this provision does not lead to serious risk to the workers, the public or the environment.

III OSA	PART III.
TYÖNANTAJIEN VELVOLLISUUDET	RESPONSIBILITIES OF EMPLOYERS
Tunnistaminen	IDENTIFICATION
7 artikla	Article 7
<p>Työnantajien tulee tunnistaa kaikki heidän valvonnassaan olevat suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavat laitokset 5 artiklassa tarkoitettujen järjestelmän perusteella.</p>	<p>Employers shall identify any major hazard installation within their control on the basis of the system referred to in Article 5.</p>
Ilmoittaminen	NOTIFICATION
8 artikla	Article 8
<p>1. Työnantajien tulee tehdä ilmoitus asianomaiselle viranomaiselle kustakin tunnistamastaan suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavasta laitoksesta</p> <p>a) määrätyn ajan kuluessa, mikäli kyseessä on jo olemassa oleva laitos,</p> <p>b) ennen uuden laitoksen käynnistämistä.</p> <p>2. Työnantajien tulee ilmoittaa asianomaiselle viranomaiselle etukäteen myös suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen pysyvistä sulkemisesta.</p>	<p>1. Employers shall notify the competent authority of any major hazard installation which they have identified:</p> <p>(a) within a fixed time-frame for an existing installation;</p> <p>(b) before it is put into operation in the case of a new installation.</p> <p>2. Employers shall also notify the competent authority before any permanent closure of a major hazard installation.</p>
Järjestelyt laitoksissa	ARRANGEMENTS AT THE LEVEL OF THE INSTALLATION
9 artikla	Article 9
<p>Kunkin suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen kohdalla työnantajan tulee luoda ja pitää yllä kirjallisesti esitettyä vakavien vaaratilanteiden valvontajärjestelmää, johon sisältyvät seuraavat järjestelyt:</p> <p>a) vaarojen tunnistaminen ja analysointi sekä riskien arviointi, mukaan lukien aineiden välisten mahdollisten vuorovaikutusten huomioonottaminen,</p> <p>b) tekniset toimenpiteet, mukaan lukien laitoksen suunnittelu, turvallisuusjärjestelmät, laitoksen rakentaminen, kemikaalien valinta, laitoksen toiminta, kunnossapito ja systemaattinen tarkastus,</p> <p>c) organisaatiota koskevat toimenpiteet, mukaan lukien henkilökunnan koulutus ja opastus, varusteiden hankinta henkilökunnan</p>	<p>In respect of each major hazard installation employers shall establish and maintain a documented system of major hazard control which includes provision for:</p> <p>(a) the identification and analysis of hazards and the assessment of risks including consideration of possible interactions between substances;</p> <p>(b) technical measures, including design, safety systems, construction, choice of chemicals, operation, maintenance and systematic inspection of the installation;</p> <p>(c) organizational measures, including training and instruction of personnel, the provision of equipment in order to ensure</p>

turvallisuuden takaamiseksi, henkilökunnan koulutuksen ja työtehtävien vastaavuus, työaika, vastuun määrittely ja ulkopuolisten urakoitsijoiden sekä tilapäisten työntekijöiden valvonta laitoksen alueella,

d) hätätilanteessa noudatettavat suunnitelmat ja menetelmät, mukaan lukien:

(i) laitoksen tehokkaiden hätätilanteessa noudatettavien suunnitelmien ja menetelmien valmistelu, lääkintähuolto mukaan lukien, joita on tarkoitettu soveltaa suuronnettomuudessa tai sen uhatessa ja joiden tehokkuus tarkastetaan ja arvioidaan määrääjain sekä jotka uusitaan tarpeen mukaan,

(ii) tiedon toimittaminen laitoksessa mahdollisesti ilmenevistä onnettomuuksista ja laitoksen omista hätäsuunnitelmista viranomaisille ja niille elimille, jotka ovat vastuussa laitoksen ulkopuolista väestöstä ja ympäristöstä suojaavien hätäsuunnitelmien ja -menetelmien kehittämiseksi,

(iii) kaikki tarpeelliset neuvottelut kyseisten viranomaisten ja elinten kanssa,

e) toimenpiteet suuronnettomuuden seurausten rajoittamiseksi,

f) neuvottelut työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa,

g) järjestelmän parantaminen, mukaan lukien toimenpiteet tiedon keräämiseksi sekä onnettomuuksien ja vaaratilanteiden analysoimiseksi. Tällä tavoin saadusta tiedosta tulee keskustella työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa, ja tieto tulee merkitä muistiin kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

their safety, staffing levels, hours of work, definition of responsibilities, and controls on outside contractors and temporary workers on the site of the installation;

(d) emergency plans and procedures, including:

(i) the preparation of effective site emergency plans and procedures, including emergency medical procedures, to be applied in case of major accidents or threat thereof, with periodic testing and evaluation of their effectiveness and revision as necessary;

(ii) the provision of information on potential accidents and site emergency plans to authorities and bodies responsible for the preparation of emergency plans and procedures for the protection of the public and the environment outside the site of the installation;

(iii) any necessary consultation with such authorities and bodies;

(e) measures to limit the consequences of a major accident;

(f) consultation with workers and their representatives;

(g) improvement of the system, including measures for gathering information and analysing accidents and near misses. The lessons so learnt shall be discussed with the workers and their representatives and shall be recorded in accordance with national law and practice.

Turvallisuusselvitys

10 artikla

1. Työnantajien tulee valmistella 9 artiklassa asetettuihin vaatimuksiin perustuva turvallisuusselvitys.

2. Selvitys valmistellaan

a) kansallisessa lainsäädännössä määrätyn ajanjakson kuluessa ilmoituksen tekemisestä, mikäli kyseessä on jo olemassa oleva suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava laitos,

b) ennen uuden suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen käynnistämistä.

SAFETY REPORT

Article 10

1. Employers shall prepare a safety report based on the requirements of Article 9.

2. The report shall be prepared:

(a) in the case of existing major hazard installations, within a period after notification prescribed by national laws or regulations;

(b) in the case of any new major hazard installation, before it is put into operation.

11 artikla

Työnantajien tulee tarkistaa, uudistaa ja korjata turvallisuusselvitystä

(a) sellaisen muutoksen yhteydessä, jolla on merkittävä vaikutus laitoksen tai sen tuotantomenetelmien turvallisuustasoon tai vaarallisten aineiden määriin laitoksessa,

(b) milloin tämä on tarpeellista teknisen tietämyksen kehityksen tai vaarojen arvioinnin vuoksi,

(c) kansallisissa laeissa ja säädöksissä säädettyin väliajoin,

(d) asianomaisen viranomaisen pyynnöstä.

Article 11

Employers shall review, update and amend the safety report:

(a) in the event of a modification which has a significant influence on the level of safety in the installation or its processes or in the quantities of hazardous substances present;

(b) when developments in technical knowledge or in the assessment of hazards make this appropriate;

(c) at intervals prescribed by national laws or regulations;

(d) at the request of the competent authority.

12 artikla

Työnantajien tulee toimittaa asianomaiselle viranomaiselle tai saattaa kyseisen viranomaisen saataville 10 ja 11 artiklassa tarkoitettua turvallisuusselvitykset.

Article 12

Employers shall transmit or make available to the competent authority the safety reports referred to in Articles 10 and 11.

Onnettomuudesta ilmoittaminen

ACCIDENT REPORTING

13 artikla

Työnantajien tulee ilmoittaa suuronnettomuudesta asianomaiselle viranomaiselle ja muille tätä tarkoitusta varten nimitetyille elimille välittömästi suuronnettomuuden sattuessa.

Article 13

Employers shall inform the competent authority and other bodies designated for this purpose as soon as a major accident occurs.

14 artikla

1. Työnantajien tulee määrätyn ajan kuluessa suuronnettomuudesta esittää asianomaiselle viranomaiselle yksityiskohtainen raportti, jossa analysoidaan onnettomuuden syitä ja kuvataan välittömiä laitoksessa ilmenneitä seurauksia sekä kaikkia niitä toimenpiteitä, joihin on ryhdytty onnettomuuden vaikutusten lieventämiseksi.

2. Raportin tulee sisältää yksityiskohtainen suositus toimenpiteistä, joiden avulla onnettomuuden uusiutuminen voidaan estää.

Article 14

1. Employers shall, within a fixed timeframe after a major accident, present a detailed report to the competent authority containing an analysis of the causes of the accident and describing its immediate on-site consequences, and any action taken to mitigate its effects.

2. The report shall include recommendations detailing actions to be taken to prevent a recurrence.

IV OSA

ASIANOMAISTEN VIRANOMAISTEN
VELVOLLISUUDET

Laitoksen ulkopuolinen hätätilavalmius

15 artikla

Otettuaan huomioon työnantajan toimittamat tiedot asianomaisen viranomaisen tulee huolehtia siitä, että kunkin suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen osalta laaditaan hätätilanteessa noudatettavat suunnitelmat ja menetelmät ulkopuolisen ympäristön ja sen väestön suojelemiseksi, ja että nämä suunnitelmat ja menetelmät saatetaan ajan tasalle sopivin väliajoin ja yhteistyössä asianomaisten viranomaisten ja elinten kanssa.

16 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee huolehtia siitä, että

(a) tietoa turvatoimenpiteistä ja oikeanlaisesta käyttäytymisestä suuronnettomuustilanteessa jaetaan väestön sille osalle, jota suuronnettomuuden voi olettaa koskevan, ilman että tällaista tietoa tarvitsee erikseen pyytää sekä huolehtia siitä, että tällainen tieto saatetaan ajan tasalle ja jaetaan uudelleen sopivin väliajoin,

(b) varoitus annetaan mahdollisimman nopeasti suuronnettomuuden sattuessa,

(c) siellä missä suuronnettomuudella saattaa olla maan rajat ylittäviä vaikutuksia, yllä a ja b kohdissa vaadittu tieto ilmoitetaan niille valtioille, joita asia koskee, jotta nämä voivat osallistua yhteistyö- ja koordinoitijärjestelyihin.

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien
laitosten sijoittaminen

17 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee laatia toimintaohjelma suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten tarkoituksenmukaisesta sijoittamisesta, jolla järjestetään ehdotettujen suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien lai-

PART IV.

RESPONSIBILITIES OF COMPETENT
AUTHORITIESOFF-SITE EMERGENCY
PREPAREDNESS

Article 15

Taking into account the information provided by the employer, the competent authority shall ensure that emergency plans and procedures containing provisions for the protection of the public and the environment outside the site of each major hazard installation are established, updated at appropriate intervals and coordinated with the relevant authorities and bodies.

Article 16

The competent authority shall ensure that:

(a) information on safety measures and the correct behaviour to adopt in the case of a major accident is disseminated to members of the public liable to be affected by a major accident without their having to request it and that such information is updated and re-disseminated at appropriate intervals;

(b) warning is given as soon as possible in the case of a major accident;

(c) where a major accident could have transboundary effects, the information required in (a) and (b) above is provided to the States concerned, to assist in cooperation and coordination arrangements.

SITING OF MAJOR HAZARD
INSTALLATIONS

Article 17

The competent authority shall establish a comprehensive siting policy arranging for the appropriate separation of proposed major hazard installations from working and residential areas and public facilities, and appropri-

tosten asianmukainen erottaminen työ- ja asuinalueista ja julkisista laitoksista sekä valmistellaan asianmukaisia toimenpiteitä jo olemassa olevia suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia laitoksia varten. Näiden toimintaperiaatteiden tulee noudattaa yleissopimuksen II osassa esitettyjä yleisiä periaatteita.

Tarkastus

18 artikla

1. Asianomaisella viranomaisella tulee olla pätevä, koulutettu ja kykenevä henkilökunta, jolla on mahdollisuus saada riittävästi teknistä ja ammatillista tukea tarkastaakseen, tutkiakseen ja arvioidakseen tässä yleissopimuksessa käsitellyjä asioita, neuvoakseen näissä asioissa ja huolehtiakseen kansallisen lainsäädännön noudattamisesta.

2. Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen työnantajan edustajien ja työntekijöiden edustajien tulee saada mahdollisuus olla mukana tarkastajien valvoessa yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluviksi määrättyjen toimenpiteiden toteuttamista käytännössä, elleivät tarkastajat katso, asianomaisen viranomaisen yleiset ohjeet huomioonottaen, tämän voivan haitata heidän tarkastuksensa tehokkuutta.

19 artikla

Asianomaisella viranomaisella tulee olla oikeus keskeyttää mikä tahansa toiminta, joka aiheuttaa välitöntä suuronnettomuuden vaaraa.

V OSA

TYÖNTEKIJÖIDEN JA HEIDÄN
EDUSTAJIENSA OIKEUDET
JA VELVOLLISUUDET

20 artikla

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa tulee neuvotella asianmukaisissa yhteistyöelimissä työn turvallisuuden varmistamiseksi. Erityisesti

ate measures for existing installations. Such a policy shall reflect the General Principles set out in Part II of the Convention.

INSPECTION

Article 18

1. The competent authority shall have properly qualified and trained staff with the appropriate skills, and sufficient technical and professional support, to inspect, investigate, assess, and advise on the matters dealt with in this Convention and to ensure compliance with national laws and regulations.

2. Representatives of the employer and representatives of the workers of a major hazard installation shall have the opportunity to accompany inspectors supervising the application of the measures prescribed in pursuance of this Convention, unless the inspectors consider, in the light of the general instructions of the competent authority, that this may be prejudicial to the performance of their duties.

Article 19

The competent authority shall have the right to suspend any operation which poses an imminent threat of a major accident.

PART V.

RIGHTS AND DUTIES
OF WORKERS AND THEIR
REPRESENTATIVES

Article 20

The workers and their representatives at a major hazard installation shall be consulted through appropriate cooperative mechanisms in order to ensure a safe system of work. In particular, the workers and their representa-

a) työntekijöille ja heidän edustajilleen tulee antaa riittävää ja asianmukaista tietoa suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen vaaroista ja niiden todennäköisistä seurauksista,

b) työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee olla tietoisia kaikista asianomaisen viranomaisen antamista määräyksistä, ohjeista tai suosituksista,

c) työntekijöillä ja heidän edustajillaan tulee olla oikeus tutustua seuraaviin asiakirjoihin, joiden valmistelusta tulee myös neuvotella heidän kanssaan:

(i) turvallisuusselvitys,

(ii) hätätilanteessa noudatettavat suunnitelmat ja menettelytavat,

(iii) onnettomuusraportit,

d) työntekijöitä ja heidän edustajiaan tulee säännöllisesti opastaa ja kouluttaa suuronnettomuuksien torjuntaan tarkoitettuihin käytännön toimiin ja menettelytapoihin, suuronnettomuuteen todennäköisesti johtavien tapahtumien hallintaan ja menetelmiin, joita on noudatettava suuronnettomuuden sattuessa,

e) työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee oman työalansa puitteissa ja ilman vaaraa epäedulliseen asemaan joutumisesta ryhtyä korjaamaan tilannetta ja tarpeen mukaan keskeyttää toiminta, mikäli heillä koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella on perusteltua syytä olettaa välittömän suuronnettomuuden vaaran olevan käsillä sekä ilmoittaa esimiehelleen tai käynnistää hälytys, harkinnan mukaan, ennen toimiin ryhtymistä tai mahdollisimman nopeasti sen jälkeen,

f) työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee neuvotella työnantajan kanssa kaikista mahdollisista vaaroista, joiden he katsovat voivan käynnistää suuronnettomuuden, ja heillä on oikeus ilmoittaa asianomaiselle viranomaiselle näistä vaaroista.

21 artikla

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen työntekijöiden tulee

a) noudattaa kaikkia käytännön toimenpiteitä ja menettelytapoja, jotka liittyvät suuronnettomuuden torjuntaan ja sellaisten tapahtumien hallintaan, jotka todennäköisesti johtavat suuronnettomuuteen suuronnettomuuden

tives shall:

(a) be adequately and suitably informed of the hazards associated with the major hazard installation and their likely consequences;

(b) be informed of any orders, instructions or recommendations made by the competent authority;

(c) be consulted in the preparation of, and have access to, the following documents:

(i) the safety report;

(ii) emergency plans and procedures;

(iii) accident reports;

(d) be regularly instructed and trained in the practices and procedures for the prevention of major accidents and the control of developments likely to lead to a major accident and in the emergency procedures to be followed in the event of a major accident;

(e) within the scope of their job, and without being placed at any disadvantage, take corrective action and if necessary interrupt the activity where, on the basis of their training and experience, they have reasonable justification to believe that there is an imminent danger of a major accident, and notify their supervisor or raise the alarm, as appropriate, before or as soon as possible after taking such action;

(f) discuss with the employer any potential hazards they consider capable of generating a major accident and have the right to notify the competent authority of those hazards.

Article 21

Workers employed at the site of a major hazard installation shall:

(a) comply with all practices and procedures relating to the prevention of major accidents and the control of developments likely to lead to a major accident within the major hazard installation;

vaaraa aiheuttavassa laitoksessa,

b) noudattaa kaikkia hätätilanteita varten laadittuja suunnitelmia suuronnettomuuden sattuessa.

(b) comply with all emergency procedures should a major accident occur.

VI OSA

VIEJÄMAIDEN VASTUU

22 artikla

Mikäli vievässä jäsenvaltiossa vaarallisten aineiden, menetelmien tai vaarallisen teknologian käyttö on kielletty mahdollisena suuronnettomuuden aiheuttajana, vievän jäsenvaltion tulee saattaa tieto tästä kiellosta ja kiellon syistä kaikkien tuojamaiden saataville.

PART VI.

RESPONSIBILITY OF EXPORTING STATES

Article 22

When, in an exporting member State, the use of hazardous substances, technologies or processes is prohibited as a potential source of a major accident, the information on this prohibition and the reasons for it shall be made available by the exporting member State to any importing country.

VII OSA

TAVANOMAISET LOPPUMÄÄRÄYKSET

23 artikla

Tämän yleissopimuksen virallisista ratifioinneista on rekisteröintiä varten lähetettävä ilmoitus Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

PART VII.

FINAL PROVISIONS

Article 23

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

24 artikla

1. Tämä yleissopimus sitoo vain niitä Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, joiden ratifioinnit Kansainvälisen työtoimiston pääjohtaja on rekisteröinyt.

2. Yleissopimus tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifioinnit.

3. Sen jälkeen tämä yleissopimus tulee voimaan kunkin jäsenvaltion osalta kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona sen ratifiointi on rekisteröity.

Article 24

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organization whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force 12 months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member 12 months after the date on which its ratification has been registered.

25 artikla

1. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi irtisanoa sen kymmenen vuoden

Article 25

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration

kuluttua siitä päivästä, kun yleissopimus on alun perin tullut voimaan, lähettämällä ilmoituksen irtisanomisesta Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten. Kyseinen irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua rekisteröimispäivämäärästä.

2. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa edellisessä kohdassa mainitun kymmenen vuoden määräajan päättymisestä käytä tämän artiklan mukaista irtisanomisoikeuttaan, on sidottu noudattamaan yleissopimusta seuraavan kymmenvuotiskauden ajan ja saa sen jälkeen irtisanoa tämän yleissopimuksen kunkin kymmenvuotiskauden päätyttyä tässä artiklassa määrätyn ehdoin.

26 artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Kansainvälisen työjärjestön kaikille jäsenvaltioille tieto kaikista jäsenvaltioiden hänelle ilmoittamista ja rekisteröidyistä ratifioinneista ja irtisanomisista.

2. Ilmoittaessaan järjestön jäsenvaltioille toisen ratifioinnin rekisteröinnistä pääjohtajan on kiinnitettävä järjestön jäsenvaltioiden huomio yleissopimuksen voimaantulopäivämäärään.

27 artikla

Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot kaikista edellisten artiklojen mukaisesti rekisteröimistään ratifioinneista ja irtisanomisista Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten.

28 artikla

Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on, milloin se katsoo tarpeelliseksi, esiteltävä yleiskonferenssille tämän yleissopimuksen soveltamista koskeva selostus sekä tutkittava, onko tarpeen ottaa konferens-

of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

Article 26

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organization of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organization.

2. When notifying the Members of the Organization of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organization to the date upon which the Convention will come into force.

Article 27

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciations registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 28

At such times as it may consider necessary, the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of

sin työjärjestykseen kysymys yleissopimuksen uusimisesta osittain tai kokonaan.

placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

29 artikla

Article 29

1. Mikäli konferenssi hyväksyy uuden yleissopimuksen, joka kokonaan tai osittain korvaa tämän yleissopimuksen, eikä uusi yleissopimus toisin määrää, niin

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides

a) jäsenvaltion ratifioidessa uuden korvaavan yleissopimuksen aiheutuu tästä välittömästi ipso jure tämän yleissopimuksen irtisanoutuminen irtisanomista koskevista ehdoista huolimatta jos ja kun uusi korvaava yleissopimus on tullut voimaan,

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall ipso jure involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 25 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

b) uuden korvaavan yleissopimuksen tultua voimaan eivät jäsenvaltiot enää voi ratifioida tätä yleissopimusta.

(b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. Tämä yleissopimus jää kuitenkin voimaan nykyisen muotoisena ja sisältöisenä niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat ratifioineet sen mutta eivät korvaavaa yleissopimusta.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

30 artikla

Article 30

Tämän yleissopimuksen englannin- ja ranskankieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset.

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

*Suositus***SUOSITUS nro 181****suuronnettomuuksien
torjunnasta teollisuudessa**

Kansainvälisen työjärjestön yleiskokous, aloitettuaan 80. istuntokautensa Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston koolle kutsumana Genevessä 2 päivänä kesäkuuta 1993, päätettyään hyväksyä eräitä ehdotuksia koskien suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa, mikä on istunnon esityslistalla neljäntenä kohtana, ja päätettyään Suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskevan yleissopimuksen, 1993, antamisen jälkeen, että nämä ehdotukset laaditaan täydentävän suosituksen muotoon hyväksyy tänä 22 päivänä kesäkuuta vuonna 1993 seuraavan suosituksen, josta voidaan käyttää nimitystä Suuronnettomuuksientorjuntaa teollisuudessa koskeva suositus, 1993.

1. Tämän suosituksen määräyksiä tulee soveltaa yhdessä suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskevan yleissopimuksen, 1993 (josta tuonnempana käytetään nimitystä "yleissopimus") kanssa.

2. (1) Kansainvälisen työjärjestön tulee yhteistyössä hallitusten välisten ja hallituksista riippumattomien kansainvälisten järjestöjen kanssa järjestää kansainvälinen tietojen vaihto,

(a) hyvistä turvatoimenpiteistä suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavissa laitoksissa, mukaan lukien turvallisuustoimenpiteet ja työprosessien turvallisuus,

(b) suuronnettomuuksista,

(c) vaaratilanteista opituista seikoista,

(d) teknologioista ja prosesseista, jotka ovat kiellettyjä turvallisuus- ja terveyssyistä,

(e) lääkintähuollon järjestämisestä ja toimintatavoista teollisuudessa sattuneen suuronnettomuuden jälkivaikutuksien hoitamiseksi.

RECOMMENDATION NO 181**CONCERNING
THE PREVENTION OF
MAJOR INDUSTRIAL ACCIDENTS**

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 80th Session on 2 June 1993, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the prevention of major industrial accidents, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation supplementing the Prevention of Major Industrial Accidents Convention, 1993;

adopts this twenty-second day of June of the year one thousand nine hundred and ninety-three the following Recommendation, which may be cited as the Prevention of Major Industrial Accidents Recommendation, 1993.

1. The provisions of this Recommendation should be applied in conjunction with those of the Prevention of Major Industrial Accidents Convention, 1993 (hereafter referred to as "the Convention").

2. (1) The International Labour Organization, in cooperation with other relevant international intergovernmental and non-governmental organizations, should arrange for an international exchange of information on:

(a) good safety practices in major hazard installations including safety management and process safety;

(b) major accidents;

(c) lessons drawn from near misses;

(d) technologies and processes that are prohibited for reasons of safety and health;

(e) medical organization and techniques for dealing with the aftermath of a major accident;

seksi,

(f) asianomaisten viranomaisten käyttämistä mekanismeista ja menetelmistä, joilla pyritään tehostamaan yleissopimuksen ja sen suosituksen noudattamista.

(2) Jäsenvaltioiden tulee mahdollisimman nopeasti välittää tieto 1 alakohdassa luetelluista asioista Kansainväliselle työjärjestölle.

3. Yleissopimuksen edellyttämien kansallisen toimintaohjelman ja sen täytäntöön pämiseksi annetun kansallisen lainsäädännön tai muiden toimenpiteiden tulee asianmukaisella tavalla noudattaa ILO:n suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskevaa ohjeistoa, joka on julkaistu 1991.

4. Jäsenvaltioiden tulee kehittää toimintaohjelmia, joiden tarkoituksena on suuronnettomuusriskeistä, -vaaroista ja suuronnettomuuksien seurauksista huolehtiminen niillä toiminnan aloilla ja toiminnoissa, jotka eivät kuulu yleissopimuksen soveltamisalaan 1 artiklan 3 kohdan nojalla.

5. Ottaen huomioon, että suuronnettomuudella voi olla vakavia vaikutuksia ihmiselämään ja ympäristöön, jäsenvaltioiden tulee tukea sellaisten järjestelmien kehittämistä, joilla työntekijöille korvataan vahingot mahdollisimman nopeasti suuronnettomuuden jälkeen, ja tiedottaa riittävästi suuronnettomuuden vaikutuksista väestöön ja ympäristöön.

6. Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston hyväksymän monikansallisia yrityksiä ja sosiaalipolitiikkaa koskevan kolmikantaisen periaatejulistuksen mukaisesti sellaisen kansallisen tai monikansallisen yrityksen, jolla on useampia toimipisteitä, tulee ilman syrjintää huolehtia kaikkien toimipisteidensä — riippumatta siitä, missä paikassa tai maassa ne sijaitsevat — työntekijöitä koskevista turvatoimista, jotka liittyvät suuronnettomuuksien torjuntaan ja sellaisten tapahtumien valvontaan, joiden voi olettaa johtavan suuronnettomuuteen.

(f) the mechanisms and procedures used by competent authorities to give effect to the implementation of the Convention and this Recommendation.

(2) Members should, as far as possible, communicate information on the matters listed in subparagraph (1) above to the International Labour Office.

3. The national policy provided for in the Convention and the national laws and regulations or other measures to implement it should, as appropriate, be guided by the ILO Code of practice on the Prevention of major industrial accidents, published in 1991.

4. Members should develop policies aimed at addressing the major accident risks, hazards and their consequences within the sectors and activities excluded from the scope of the Convention by virtue of Article 1, paragraph 3, thereof.

5. Recognizing that a major accident could have serious consequences in terms of its impact on human life and the environment, Members should encourage the establishment of systems to compensate workers as quickly as possible after the event and adequately address the effects on the public and the environment.

6. In accordance with the Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy, adopted by the Governing Body of the International Labour Office, a national or multinational enterprise with more than one establishment should provide safety measures relating to the prevention of major accidents and the control of developments likely to lead to a major accident, without discrimination, to the workers in all its establishments, regardless of the place or country in which they are situated.